

om ATUARFITSIALAK pillugu

- angajoqqanut ujarlerfissiaq
- håndbog til forældre

Inerisaavik 2004

Atuarfik pillugu peqqussut 1. august 2003-mi atuutilersoq pilersinniarneqarnermi nalaani taaneqartarsimavoq "Atuarfitsialak". Peqqussut meeqqat atuarfiannut amerlasutigut allannguisimavoq, taamaattumik angajoqqaajulluni ilaanni pisariaqartarpoq paasisaqarfigissallugu qitornap atuarfiani allannguutit assigiingitsut suunersut.

Quppersagaq una angajoqqaanut atuarfimmi atuartuutilinnut iluaqutissanngorlugu suliaavoq. Atuagaq naqinnerit tulleriaarneri malillugit aqqissuussaavoq, ujarlerfigiuminarsarlugulu paasisutissat ilaat nalunaaqutsersorneqartarput. Oqaatsit ujarliummi nassaarineqarsinnaasut quppernermi pineqartumi ersarissa-gaasarput.

Den folkeskoleforordning, der trådte i kraft den 1. august 2003, har under tilblivelsesprocessen haft betegnelsen "Atuarfitsialak" (Den gode skole). Forordningen har medført mange ændringer i folkeskolen, og som forældre til skolesøgende børn kan det være rart at have mulighed for at læse om de forskellige forhold, der har med elevernes skolegang at gøre.

Forældrehåndbogen er tænkt som et hjælpemiddel for forældre til børn i folkeskolen. Bogen, der er udarbejdet som et alfabetisk ordnet opslagsværk, er forsynet med et stikordsregister, som gerne skulle gøre det nemmere at finde de ønskede informationer. På de enkelte opslag vil de ord, der findes i indholdsregistret, være fremhævede.

om Atuarfitsialak pillugu

- angajoqqaanut ujarlerfissiaq
- håndbog til forældre

© Inerisaavik 2004

Aaqqissuunnera · *Redaktion:*

Nukaraq Eugenius, Toornaq Consulting ApS

Ilusaa ilioqqarneralu · *Layout og ombrydning:*

Nina Spore Kreutzmann, Tegnestuen Tita

Naqiterisoq · *Tryk:* Nørhaven Book, Viborg

Ilusaa siulleq, naqitaq siulleq · *1. udgave, 1. oplag*

ISBN: 87-585-1109-1

Alloriarfiit siunertaat

Naalakkersuisut alloriarfinni pingitsoorani siunertassanik angunia-gassalersuinikuupput, atuartullu alloriarfinni sunik angusaqarsimanissaat nalunaarsorneqarsimapput. Alloriarfinni siunertat atuartitsissutit akimorlugit immikkoortunullu tallimanut agguarlugit suliaapput:

- Iisimasat ilikkakkallu
- Inuttut piginnaaneqarfiit
- Susassareqatigiinnermi inuiaqatigiinnermilu piginnaaneqarnerit
- Ilikkagassatigut sulisinnaanikkullu piginnaaneqarnerit
- Atuartup siunissami ilinniagariumaakkaminik inuussutissarsiutigilerumaakkaminillu toqqaanissaa.

Angajoqqaanik ataatsimiisitsinerit

Atuarfiup pisussaaffigaa atuartup ilinniartitsisullu suleqatigiillutik ikinerpaamik ukiumut marloriarlutik pilersaarusoqatigiinnissaannut perarfissiinissaq. Tamannalu **atuarfiup angerlarsimaffiullu akornanni oqaloqatigiinnermi** pisarsinnaavoq.

Atuaqatigiiaani angajoqqaajusut ataatsimiisinneqartarnissaat pisaria-

Trinformål

Landsstyret har opstillet obligatoriske trinmål for hvert enkelt trin, som anfører, hvad eleverne forventes at kunne ved afslutningen af trinnet. Trinmålene, som er opdelt i fem dele på tværs af fag og fagområder, omhandler:

- Viden og færdigheder
- Personlige kompetencer
- Sociale og samfundsmæssige kompetencer
- Lærings- og arbejdskompetencer
- Elevens fremtidige uddannelses- og erhvervsvalg

Forældremøder

Skolen har pligt, til at eleven i samarbejde med sine lærere mindst to gange om året udarbejder en **handleplan**. Dette vil ofte ske i løbet af en **skole/hjem-samtale**.

Forældremøder for alle klassens forældre eller en gruppe kan afholdes efter behov. (skolerejse, juleforberedelser, debataftener, elevfremlæggelser, teater o.s.v.).

qartitsineq naapertorlugu isumagine-qartassaaq (atuarfimmit angalaneq, juullimut piareersarnek, oqallitsitsil-luni unnussiuuaqatigiinneq, atuartut saqqummiussinissaat, isiginnaartitsi-nerit il.il.).

Angajoqqaat pisinnaatitaaffii

Angajoqqaat pisinnaatitaaffigaat:

- atuarfimmi sulisunut, atuarfiup pisortaanut aammalu atuarfiup siulersuisuinit attaveqartarnissaq
- atuartuutit atuarfimmi qanoq ingerlanera ikinnerpaamik ukiumut marloriarluni paasiniassallu-gu
- isumaqatigiissutigineqarsimapput atuartitsinerup malinnaavigisar-nissaa
- atuarfiup siulersuisuinit qinigas-sanngortinneq qinersinerlu
- atuartuutigisaaq pillugu atuarfiup aqutsisuata aalajangiineranut tun-gasumik sapaatip akunneri sisa-mat qaangiutsinnagit kommunal-bestyrelsemut naammagittaallior-sinnaaneq
- atuartuutigisartik pillugu isuma-siorneqartarnissaq

Tassa imaappoq...

Forældrenes rettigheder

Forældre har ret til:

- at tage kontakt til skolens perso-nale, skolens leder og skolebesty-relsen
- mindst to gange om året at få at vide, hvordan det går eleven i skolen
- at overvære undervisningen, hvis der er indgået aftale herom
- at opstille og stemme til valg til skolebestyrelsen
- at klage til kommunalbestyrelsen inden 4 uger, hvis de er uenige i skolelederens konkrete afgørelser vedrørende deres børn
- at blive taget med på råd i forbin-delse med forhold omkring deres barn

Det vil sige...

Forældrene har ret til at blive orien-teret om, hvordan det går deres barn

Meeqqap atuarfimmi qanoq ingerla-nera pillugu atuarfimmilu angusas-sat tungaatigut – ilinniagassatigut, inuttut aammalu inooqataasutut - angajoqqaat ilisimatinneqartarnissar-tik pisinnaatitaaffigaat.

Ilisimatitsisarnek tamanna inatsi-siliuunneqarsimasutuut ukiumut marloriarluni amerlanerusunilluun-niit pisassanersoq aammalu qanoq iliornikkut angajoqqaat ilisimatinne-qartassanersut atuarfimmi siulersui-sut aalajangersaavigisinnaavaat.

Atuartsinerup malinnaavigine-qarnissaa pillugu atuarfik aalajanger-sagaqarpat angajoqqaat malinnaasin-naapput. Qanoq iliorluni qanorlu ili-neratigut pulaarnissaq pisinnaaner-soq atuarfillu isumaqatigiissutigine-qartassaaq.

Naammagittaalliuutit pillugit kommunalbestyrelse aalajangiisussat kingullersaraat.

Atuarfimmi ullut ingerlasarnerat pillugu meeqqat angajoqqaallu assi-giinnigitsutigut pisariaqartitaannik atuarfiup qulakkeerinninniarnissaa angajoqqaat eqqartueqataaffigisin-naavaat.

i skolen, og hvad det får ud af under-visningen – både fagligt, personligt og socialt. Skolebestyrelsen fastsæt-ter principper for, om dette skal ske mere end de lovpligtige to gange om året, og om hvordan forældrene skal underrettes.

Hvis der på skolen er en ordning om det, kan forældrene overvære undervisningen. Der skal på forhånd aftales med skolen, hvordan og hvor-når besøget kan finde sted.

Kommunalbestyrelsen træffer den endelige afgørelse i klagesager.

Alle forældre har ret til at være med til at drøfte, hvordan skolen kan tage hensyn til de forskellige behov, børn og forældre kan have i forbin-delse med skolens hverdag.

Angusakka

Angusakka tassaapput sammisimasanik **naliliinermi paasissutissat**, taakkuuppullu **nalunaarutinut** (karakterit) sionatigut angerlaattakkanut taartaasut. Angusakka atorlugit atuartut, angajoqqaat ilinniartitsisullu atuartut ataasiakkaat ilinniagaqarnissaannut peqataatinneqassapput, taannalu **atuartitseriaatsimut** nutaamut **Atuarfitsialaap** tunngavianut naapertuuppoq. Atuartitsissutini ataasiakkaani **ilikkagassatut anguniakkat** aallaavigneqartarput. Tassa imaappoq atuartitsissutissani ataasiakkaani anguniagassat allattorneqarsimasarput – taakkuusinnaappullu nukarlerni 1.-3. klasseni, akullerni 4.-7. klasseni kiisalu angajullerni 8.-10. klasseni anguniagassaasut. Atuartup piginnaasai ataavartumik **nalilersorneqartassapput** aammalu atuartup angusasaanik qulakkeerinninniarnermi **iliuusissatut pilersaarusiortoqassaaq**. Nalilersueriaaseq atuartitsinerup ilagissavaa, siumullu pilersaarusiugaanerani atuartitsinermi pilersaarusiornissamut tunngaviusussaassaaq. Atuartitsissutit tungaatigut aammalu inoqatitut inerisimassutsip tungaatigut naliliisoqartassaaq.

Ilinniartitsisoq **klasselærieri**soq taannaassaaq atuartup ilinniartitsisutini peqatigalugit ikinnerpaamik ukiutumut marloriarluni **suliassanik pilersaarusiornissaan**ut isumaginnittusaaq. Ilikkarusutat taakkulu qanoq anguneqarsinnaaneri pilersaarusiornissamut takuneqarsinnaassapput.

Angusakka

Angusakka betyder "mine resultater", og det er navnet på et **evalueringmateriale**, der har afløst **meddelelsesbogen**. Angusakka gør både elever, forældre og lærere til aktive deltagere i den enkelte elevs læringsproces, og passer til det nye **lærings**syn, der ligger til grund for **Atuarfitsialak**.

Der arbejdes ud fra **læringsmål** i alle fag. Det betyder, at der til hvert fag er formuleret en række mål, som det forventes at eleven når i løbet af det **trin**, eleven er på – yngstetrin 1.-3. klasse, mellemtrin 4.-7. klasse og ældstetrin 8.-10. klasse. Eleven skal løbende evalueres, og der skal laves **handleplaner**, der sikrer, at eleven når de mål, der er sat. **Evaluering** er en del af undervisningen, og den skal være fremadrettet, således at den kan danne grundlag for den videre planlægning af undervisningen. Der evalueres såvel faglig som social udvikling.

Det er **klasselæreren**, der sørger for, at eleven i samarbejde med sine lærere mindst to gange om året udarbejder en **handleplan**. Af handleplanen fremgår det, hvilke mål eller delmål der skal nås i den kommende periode, samt hvordan eleven skal nå disse mål.

Angusakka består af en række ark, der er forsynet med en kortfattet vejledning i, hvordan de anvendes. Hver

eleven får sin egen samlemappe til disse ark.

Til dokumentation af elevens udbytte af undervisningen udarbejdes i 1. klasse et vidnesbyrd, der handler om elevens personlige, sociale, sproglige, begrebsmæssige og fysiske udvikling.

I 2.-7. klasse gives der **vidnesbyrd** om elevens udbytte af undervisningen i samtlige fag og fagområder. Desuden skrives **supplerende bemærkninger**, der fra 2. klasse og i resten af skoleforløbet dækker elevens personlige, sociale, sproglige, begrebsmæssige og fysiske udvikling.

Først på ældstetrinnet gives der **karakterer** ud fra 13-skalaen. Atuartup 1. klassemi qanoq angusaaqarsimanerani **uppennarsaasiisogassaaq**, tassanilu inuttut, atuaqatitut oqaatsillu tungaatigut aammalu paasinnissinnaanerata tungaatigut kiisalu timikkut ineriartornerup tungaatigut oqaaseqaatit allanneqartarput.

Arlariulluni suleqatigiinneq

Atuarficialammi klassenik alloriarfinnut agguataakkanik aammalu atuartitsissutit akimorlugit atuartitsinnaaneq periarfissaalerput, taamaallitut ilinniartitsisut arlariuullutik atuatigiiat suleqatigiissutigisinaalerpaat. Ilinniartitsisup siornatigut kisimiilluni atuartitsineq pilersarusiorlugu, ilinniartitsisuuffigalugu nalilersorlugulu akisussaaffigisarpaa, maannali ilinniartitsisut tamanasuleqatigiissutigisalerpaat. Taamaallilluni sulliveqqat atorlugit atuartitsineq, eqimattakkaanik atuartitsineq ataasiakkaanillu atuartitsineq periarfissaqarluarnerulerput. Atuar-titsineq ataqatigiissaagaanusooq tamatigoornerusorlu ingerlanneqarsinnaalerpoq.

Suleqatigiinnerup allanngorneranut assersuutissaalluarput:

- ilinniartitsisut kalaallisoortitsinermi, qallunaatoortitsinermi tulutoortitsinermilu oqaasilerinermi suut aallaavigineqassanersut oqaloqatigiissutigippatigik
- matematikkertitsinermi periutsit aalajangersimasut ataqatigiissaar-nissaat – soorlu procentilersuilluni kisitsinermi – niuernerq, akit akikililiisarnerlu sammitillugit projektilerinertut atuartitsineq ingerlanneqarsinnaavoq

Teamsamarbejde

Atuarficialak lægger op til en trin-delt og tværfagligt arbejdende skole, som medfører, at lærerne arbejder sammen i teams om de enkelte år-gange eller trin. Hvor det tidligere var den enkelte lærer, der var ansvarlig for planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisningen, er det nu lærerteamets fælles opgave. Dermed er der skabt bedre mulighed for værkstedsundervisning, gruppeunder-visning, holddannelser og individuel undervisning. Endvidere kan der skabes mere sammenhæng og bedre betingelser for helhed i undervisningen.

Det ville eksempelvis være oplagt at:

- sproglærerne diskuterer, hvilken indfaldsvinkel de har til grammatik i henholdsvis grønlandsk, dansk og engelsk
- koordinere bestemte matematiske færdigheder – eksempelvis procentregning, der trænes op til et projektarbejdsforløb om handel, priser og rabatter

Udover de faglige elementer er der mange generelle pædagogiske spørgsmål, som kan afklares konstruktivt i fællesskab, fx hvordan man bedst muligt hjælper eleverne til at lære at eksperimentere, at kunne begå sig i en gruppe, at tage initiativer, at organisere osv.

Ilinniartitsissutissat saniatigut peror-saanermi aporfiusinnaasunik ataatsimoorluni aaqqiinarneq angusaqarfi-usinnaavoq, soorlu atuartut misilit-taanissaanni qanoq pitsaanerpaamik ikiorserneqarnissaat pillugu, eqimat-takkaani qanoq pissusilersortoqar-nissaani, suliasanik aallarnisaaner-mi, pilersarusiornermi il.il.

Atuagaateqarfik

Atuarfiit tamarmik atuagaateqarfe-qartussaapput. Atuakkanik atorniar-tarfiit atuartut sunngiffimminni so-qutigisaannik tapersersussavaat atu-artitsinermilu atortussanik pilersuis-sallutik – aammattaq ilinniartitsi-sut ilisimatittuartassavaat atuar-titsineq, pædagogik aamma psykolo-gi eqqarsaatigalugit nutaarsiassanik.

Atualernissamut piukkunnassuseq

Meeqqat 1. klassemi atualernissa-minnut qanoq piukkunnartiginerat kommune ilaasa misissuiffigisarpaa. Misissuinissami najoqqutassanik qitiusumit peqartoqanngilaq.

Skolebibliotek

Alle skoler skal have et skolebibliotek. Skolebibliotekerne skal støtte eleverne med bøger, der handler om deres fritidsinteresser og med relevante materialer til undervisningen – samt holde lærerne løbende orienteret om nyt indenfor undervisning pædagogik og psykologi.

Skoleparathed

Nogle kommuner foretager skolepa-rathedsundersøgelser før barnet starter i 1. klasse. Der findes ingen centralt udarbejdede tests på området.

Atuanngitsoornerit

Atuanngitsoorneq suugaluartorluunniit pillugu angajoqqaat atuarfimmut oqaasiinnakkut allakkatigulluunniit nalunaaruteqartussaataitaapput. Atuarfiit ilarpassuisa atuartut atuagaasivimmiittagaannik **nalunaaruteqartarfimmik** atuagannguaateqartittarpaat. Taanna atorlugu atuarfik angajoqqaallu imminnut nalunaarfigeqatigiittarput.

Atuannginneq qaammatit marluk sinnerlugit sivissuseqarpat, atuarfiup nakorsamit uppersaammik pinissani piumasarisinnaavaa.

Atuartut angajulliit atuanngitsoortarneri qanorlu kinguneqartinneqarsinnaaneri immikkut aqqissuussivigineqarnikuupput.

Atuarfimmi malittarisassat

Atuarfimmi siulersuisut peqqussummi killiliussaasut malillugit atuarfimmi malittarisassiussapput. Malittarisassat taakkuussapput atuartut atuarnermi qanoq pissusilersortarissaannik tikkuussisussat. Taamatuttaaq malittarisassani allassimasaaq atuartup malittarisassanik malinningsup atuarfimmit qanoq iliuuseqarfineqarnissaa. Aammattaq – atuartitsinermi **anitsiarnermilu** qanoq **nakkutilliisoqarnissaa** malittarisassiunneqassaaq.

Fravær

Ved enhver form for fravær fra skolen skal forældrene underrette skolen enten mundtligt eller skriftligt. Mange skoler udleverer en kontaktbog/**meddelelsesbog** til eleverne, som altid ligger i elevernes taske, og som kan bruges til vigtige beskeder mellem skole og hjem.

Skyldes fraværet sygdom af mere end to ugers varighed, kan skolen forlange lægeattest herfor.

For de ældste elever i skolen er der nærmere fastsatte regler om konsekvenserne ved for stort ulovligt fravær.

Ordensregler

Det er skolebestyrelsen, der udarbejder skolens ordensregler, efter de rammer, der er givet af forordningen. Ordensreglerne skal være regler for, hvordan eleverne skal "opføre" sig i skoletiden. I ordensreglerne er også beskrevet, hvilke muligheder skolen har, når en elev overtræder reglerne. Endvidere gives der regler for, hvordan **tilsynet** skal være – både i undervisningstiden og i **frikvartererne**.

Atuarfimmi siulersuisut kommunalbestyrelse killiliussai aallaavigalugit atuartut nakkutigineqarnissaanut tunngasut malittarisassiussinnaavaat. Atuarfimmi qanoq pitsaernerpaamik **nakkutilliisoqarnissaa**, soorlu anitsiarnermi nakkutilliisoqarnissaa atuarfiup pisortaata aalajangersassavaa. Atuartitsiviusuni tamani atuartut nakkutigineqarnissaat atuarfimmit isumagineqassaaq. Atuartitsineq atuarfiup avataani ingerlanneqarpat atuarfimmit aamma nakkutigineqartussaavoq.

Ilinniartitsisoq inimi atuartitsiffiusumi inngikkaluarpalluunniit atuarfiup **nakkutilliisussaataitanera** atuuttarpoq. Assersuutugalugu atuaqatigiit ilinniartitsisuminnik atuaqatiminillu qimatsillutik inimi atuarfiusumi allami sulisneqarpat atuartullu ilinniartitsisumit qanoq iliornissaannik ilitserneqarsimappata nakkutilliisussaataitaneq atuutissaaq.

Malittarisassani ersersinniarnearpoq atuartoq malittarisassanik unioqutitsisimatillugu ilinniartitsisup atuartumik oqaloqateqarneragut aammalu angajoqqaanut nalunaaruteqarneragut atuartup unioqutitsisimanerata qanoq isumaqarnera, ajornartorsiutaasorlu qanoq qaangernarneqassanersoq.

Skolebestyrelsen kan udarbejde reglerne for tilsynet med eleverne efter kommunalbestyrelsens rammer. Skolens leder bestemmer så, hvordan skolen bedst organiserer tilsynet – bl.a. gårdvagter.

Skolen har **tilsyn** med eleverne overalt, hvor der er undervisning. Det gælder også, hvis der er lagt undervisning udenfor selve skolens område.

Et **tilsyn** kan også ske, selvom en lærer ikke personligt er til stede i lokalet. Fx, hvis et hold sidder og arbejder i et andet lokale end læreren og resten af klassen, kan tilsynspligten godt overholdes, ved at læreren har givet eleverne instruktion.

Generelt er det gennemgående i reglerne, at hvis en elev overtræder dem, skal læreren ved samtale med eleven og meddelelse til forældrene søge at løse problemet ved at give eleven forståelse for ordensreglernes betydning.

Eleverne og læreren skal hvert skoleår lave egne regler for samvær i klassen.

Der må aldrig bruges vold (slå) eller psykisk straf (mobning). Læreren kan være nødt til – og har lov til – at bruge magt, hvis en elev er voldelig.

Atuaqatigiit ilinniartitsisullu uki-oq atuarfiusoq aallartikkaangat namminneq malittarisassaliortassapput.

Timikkut annersitsinerit imaluunniit tarnikkut naqisimanninniutit (qinngasaarineq) pillaaniutitut atorneqanngisaannassapput. Atuartoq nukersorpat ilinniartitsisoq nukersortariaqalersinnaavoq – taamaalineratigullu nukersornissaminut pisinnaati-taavoq.

Atuartitsinerup qularnaatsumik ingerlanneqarnisaa pillugu aammalu atuarnerup nalaani atuartunik nakkuttilliusaataaneq pillugu Namminer-sornerullutik Oqartussat pequssutaat nr. 11 2003-mi majip 14-aneersoq.

Atuarfimmi sulisut

Atuarfik sulisunut assigiinngitsunut sulliviuvoq.

Atuarfinni annerni atuarfiup aqut-sisorai **atuarfiup pisortaa** atuarfiullu pisortaata tullersortaa. Atuarfinni minnerni atuarfik ataasiinnarmik pi-sortaqartarpoq. Atuarfiup pisortaata akisussaaffigai aqutsineq perorsaa-nermilu akisussaaneq. Akisussaaffiit taakku atuarfimmi sulisut allat pe-qatigalugit isumagisussaavai. Pisor-taq sulisitsissaq suliasanillu atuar-fimmi sulisunut agguataarisassallu-ni, aammalu atuartut pillugit aalaja-

Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 11 af 14. maj 2003 om foranstaltninger til sikring af undervis-ningens gennemførelse samt om skolens tilsyn med eleverne i skoletiden.

Skolens personale

Skolen er arbejdsplads for mange for-skellige personalegrupper.

Skolens ledelse består af en **skole-inspektør** og en viceinspektør i de større skoler og en **skoleleder** i byg-deskolerne. Skoleledelsen har det overordnede administrative og pæda-gogiske ansvar og udfører sit arbejde i samarbejde med skolens øvrige per-sonale. **Skolelederen** leder og fordeler arbejdet mellem skolens ansatte og træffer alle konkrete afgørelser ved-rørende skolens elever.

For hvert skoleår skal skoleledel-

ngigassat nalinginnaasut isumagisas-allugit.

Ukiut tamaasa atuarfiup pisorta-garfia atuarfiup atuartitsinissaanut pilersaarummik missingersuutissa-mullu siunnersuummik atuarfiup si-ulersuisuinut saqqummiussaartas-saaq.

Atuartitsineq ilinniartitsisunit ingerlanneqartarpoq. **Ilinniartitsisut** amerlanersaat seminariani ilinniarsi-masuusarput, ilaalli allanik ilinnia-gaqaraluarlutik ilinniartitsisuusarput naalakkersuisunit ilinniagartik akue-risaagaangat. Ilinniartitsisunik ilin-niarsimasunik atorfinitsitsisoqarsin-naanngikkaangat inuit ilinniakka-mikkut piukkunnaatillit timelærerit-atorneqartarput. **Timelærerit** pe-rorsaanermut ilinniartitsinermullu pikkorissartarnissaannut Inerisaavik neqerooruteqartarpoq.

Atuarfinni aamma **vikarit** (paar-lattaasartut) atorneqartarput, ilinni-artitsisut/timelærerillu peqanngiffii-ni taartaasartut. Vikareqartarnek atu-arfimmiit atuarfimmu assigiinngit-sumik aqunneqartarpoq. Atuarfinni amerlasuuni ilinniartitsisut peqann-gittussat paarlattaasussanut atortus-sanik piareersaasarput, taamaalillu-tik atuartuutimik piffissamik pitsaa-sumik atuinissaat angujumallugu.

Atuarfimmi sulisut allat tassaa-sinnaapput: atuarfiup allattaa, pedeli,

sen udarbejde et forslag til skolebe-styrelsen vedrørende skolens plan for undervisning samt forslag til skolens budget.

Undervisningen varetages af **lærer-ne**, som har gennemført en seminari-euddannelse eller har anden relevant uddannelse, der er godkendt af lands-styret. I den udstrækning, der ikke kan ansættes tilstrækkeligt med ud-dannede lærere, kan personer med relevante kvalifikationer ansættes som **timelærere**. Timelærerne tilby-des kurser fra Inerisaavik, som giver et grundlæggende kendskab til pæda-gogik og undervisning.

På mange skoler har man ansat et antal **vikarer**, der varetager undervis-ningen i tilfælde af læreres/timelære-res fravær. Vikarordningen admini-streres forskelligt fra skole til skole. Mange steder er det ordnet sådan, at de faste undervisere udarbejder vi-karmaterialer, som skal sikre, at ti-mernes indhold er relevant for ele-verne.

Af andet personale kan nævnes: skolesekretær, pedel, rengøringsper-sonale m.m. Det varierer fra sted til sted og afhænger af skolens størrelse.

eqqiaasartut allallu. Sulisut kikku-
neri amerlassusaallu atuarfiup su-
miinnera angissusaalu malillugit al-
lanngorarsinnaasarput.

Atuarfitsialak

Meeqqat atuarfiat pillugu **Inatsisar-
tut peqqussutaat** nr. 8 2002-mi majip
21-ani atuutilersinneqarpoq. Atuar-
titseriaaseq nalilinnik piginnaassut-
sinillu assigiinngitsunik meeqqat pi-
ginnaaneriligassaannik imalik peq-
qussummi tunngaviuvoq. Piginnaas-
sutsillu makkuupput: nammineerlu-
ni sulisinnaaneq, allanik suleqate-
qarsinnaaneq, inuttut nammineq na-
leqassuseq inoqatillu naleqassus-
saannik isummertaasiinillu ataqqin-
nneq, **kulturip** tungaatigut qanoq
tunngaveqarneq aammalu kulturinik
allanik paasinnaaneq kiisalu
**inuiaqatigiinni oqartussaaqataaffi-
satsinni** aallusseqataanissatsinni in-
riartortitseqataanissatsinnilu nam-
mineq allallu paasinnaaneq

Atuarteriaatsimi aallaaviuvoq
atuartut inuttut ataasiakkaatut nale-
qassusaat, tamatumani meeqqat
ataasiakkaat assigiinngitsunik ilin-
niariaaseqarnerat aallaavigalugu atu-
artut ataasiakkaat aallaavigalugit
atuarteriaaseqarnissaq.

Atuarfitsialak

I 2003 trådte **Landstingsforordning**
nr. 8 af 21. maj 2002 om folkeskolen
i kraft.

Forordningen bygger på et **lærings-
syn**, der indeholder en bred vifte af
værdier og kompetencer, som man
ønsker at eleverne udvikler. Kompe-
tencer som: at kunne arbejde selv-
stændigt og at kunne arbejde sam-
men, at have **selvværd** og have re-
spekt for andre menneskers værdier
og holdninger, at have rodfæste i
egen **kultur** og have indsigt i og for-
ståelse for andre kulturer samt at
forstå eget og andres ansvar i forhold
til at fastholde og videreudvikle vo-
res **demokratiske samfund**.

Læringsynet tager udgangspunkt
i, at hver enkelt elev er et helt og
unikt menneske, hvilket indebærer,
at undervisningen tager udgangs-
punkt i den enkelte elev i erkendelse
af, at børn lærer på forskellig måde.

Disse værdier er indbygget i **lære-
planernes** obligatoriske **læringsmål**
og i de vejledende undervisnings- og
evalueringsforslag. I alle fag og fag-

Uk År	Oqaatsit SPROG	Kulturi inuiaqatigiillu KULTUR & SAMFUND	Matematikki pinngortitale- rinerlu MATEMATIK & NATUR	Sumiiffinni ataasiakkaani toqqagassat LOKALE VALG	Inuttut inerikkiartorneq PERSONLIG UDVIKLING
----------	--------------------------	---	--	---	---

Nukarliit atuarfiat **Yngstetrinnet**

1 2 3	Kalaallisut. Qallu- naatut. Allamiut oqaasiinik ineri- artortitsiniutit piler- sitsiffiusut. <i>Grønlandsk. Dansk. Sprogudviklende aktiviteter.</i>	Inuiaqatigiilerineq. Upperisalerineq isumalioqqissar- nerlu. <i>Samfundsfag. Religion & filosofi.</i>	Matematikki. Pinngortita- lerineq. <i>Matematik. Naturfag.</i>	Mernguernar- tut, timersor- neq il. il. <i>Praktisk - musiske aktiviteter, idræt m.v.</i>	Imminut naleqar- tineq. Namminer- sorsinnaassuseq. Kinaassutsimik na- lunngissuseqar- neq. <i>Selvværd. Selvstæn- dighed. Identitet</i>
-------------	--	---	---	--	---

Akulliit atuarfiat **Mellemtrinnet**

4 5 6 7	Kalaallisut. Qallunaatut. Tuluttut. <i>Grønlandsk. Dansk. Engelsk.</i>	Inuiaqatigiilerineq. Upperisalerineq isumalioqqissar- nerlu. <i>Samfundsfag. Religion & filosofi.</i>	Matematikki. Pinngortita- lerineq. <i>Matematik. Naturfag.</i>	Mernguernar- tut, timersor- neq il. il. <i>Praktisk - musiske aktiviteter, idræt m.v.</i>	Peqqinneq. Sui- aassuseq. Ilaquta- riinneq. Akisussaa- neq. Suleqatigiin- neq. <i>Sundhed. Køns- roller. Familie- kundskab. Ansvar. Samarbejde.</i>
------------------	---	---	---	--	--

Angajulliit atuarfiat **Eldstetrinnet**

8 9 10	Kalaallisut. Qallunaatut. Tuluttut. Allamiut oqaasiisa pingajui. <i>Grønlandsk. Dansk. Engelsk. 3. frem- medsprog.</i>	Inuiaqatigiilerineq. Upperisalerineq isumalioqqissar- nerlu. <i>Samfundsfag. Religion & filosofi.</i>	Matematikki. Fysik/kemi. Uu- massuseqartu- lerineq. Nuna- lerutit. <i>Matematik. Fysik/kemi. Bio- logi. Geografi.</i>	Mernguernar- tut, timersor- neq il. il. <i>Praktisk - musiske aktiviteter, idræt m.v.</i>	Ilinniagaqarnissa mik inuutissarsiu- titaarnissamillu toqqaaneq. <i>Uddannelses- & erhvervsfag</i>
--------------	--	---	--	--	--

Naleqartitat taakku **ilikkagassatut pilersaarusiani** pinngitsoorani **ilikkagassatut anguniagassaasuni** aammalu ilinniartitsissutissatut nalilersueriaa-sissatullu siunnersuutini ilannguneqarnikuupput. Nammineersinnaaneq, suleqateqarsinnaaneq, nammineq allallu kulturii kiisalu atuartut ataasiakkaat atuaqatigiillu ataatsimoortillugit isumagineqartarnissaat atuartitsissutini tamani ilaatinneqarput. Taamaasilluni inuit ataasiakkaat inuiaqatigiillu oqaasissaqqa-taaffigineqartut ataqqineqarnissaat peqqussutip **siunertaani** naleraavoq, tamatumani **alloriarfinni siunertat, atuartitsissutini anguniagassat ilikkagassatullu anguniagassat** aqqusaar-neqartarput.

Atuarfiup angerlarsimaffiullu suleqatigiinnerat

Minnerpaamik ukiumut marloriarlu-tik angajoqqaat atuartullu atuarfim-mik oqaloqatiginnikkiartoqusaasar-tussaapput, atuartup atuarneranik **naliliinermut** atasumik. Oqaloqati-ginneq taamaattoq assigiinngitsunik ingerlanneqarsinnaavoq. Siunertaa-voq atuartut atuartitsissutini assi-giinngitsuni suliaminnik ilikkakka-minnillu oqaluttuarnissaat. Aam-mattaq eqqarsaataavoq ataatsimiin-

områder indgår selvstændighed og samarbejde, egen og andre kulturer samt hensynet til den enkelte elev og klassen som helhed. Respekten for det enkelte menneske og det demokratiske samfund går således som en rød tråd fra forordningens over-ordnede formål gennem **trinformål, fagformål** og **læringsmål**.

Skole/hjem-samarbejde

Mindst to gange om året – i forbin-delse med **evaluering** af elevernes skolegang – indkaldes elever og for-ældre til en skole-hjem-samtale. Denne samtale kan organiseres på mange forskellige måder, og det er hensigten, at eleverne ved denne lej-lighed skal fremlægge, hvad de har arbejdet med i de forskellige fag, og hvad de har lært. Endvidere skal der aftales, hvilke mål/delmål der skal

nermi isumaqatigiissutaassasoq pif-fissami aggersumi suut ilikkagassa-tut anguniarneqassanersut, taakkulu anguniarlugit qanoq atuartitsisoqas-sanersoq.

Atuarfiit ilarpassui ukiup ingerla-nerani **angajoqqaanik ataatsimiigiaq-quisarput**. Ataatsimiinnerni taa-maattuni eqqartorneqartartunut ilaa-sarput paasisassarsiorluni angalanis-sat aallaarsimaaqatigiinnissallu. Aammali eqqartorneqarsinnaapput pissutsit ajornartorsiutilluunniit ilinniartitsisut, atuartut angajoqqaal-luunniit oqaluuseritikkusutaat.

Atuarfiup angajoqqaalluunniit sukkulluunniit ataatsimeeqatigiin-nissaq kissaatigisinnaavaat, atuartup atuarneranut pingaaruteqartutut isi-gineqaraangat.

Atuartitseriaatsit

Atuarfik atuartuq qitiutillugu suli-sussaammat pingaartuuvoq atuartit-seriaatsit suleriaatsillu pineqartillu-git ilinniartitsisut atuartullu suleqa-tigiittarnissaat.

Atuartitsinerup pilersaarusioner-rani tulleriissaarineq pissusissami-soortuussappat atuartuq sunik sulia-qassanersoq eqqarsaatigineqaaqsa-saaq, taava qanoq iliorluni ilinniassa-nersoq, kingullertullu qanoq sivisuti-

arbejdes hen imod i den kommende periode, og hvordan dette tænkes gennemført.

Mange skoler indbyder også til samlede **forældremøder** i årets løb, hvor forskellige emner kan tages op, fx i forbindelse med afvikling af stu-dierejse eller lejrskole. Der kan være specielle aktuelle forhold/problemer, som lærere, elever eller forældre ønsker drøftet m.m.

Både skolen og hjemmet kan til enhver tid ønske et møde, hvis det skønnes relevant for elevens skole-gang.

Undervisningsformer

Da man i skolen har fokus på eleven, er det vigtigt, at lærere og elever samarbejder om at udforme metoder og arbejdsformer i undervisningen.

En naturlig rækkefølge af planlæg-ning af undervisningen vil være, at man først overvejer, hvad det er ele-ven skal, og hvordan eleven skal lære det, og så til sidst overvejer, hvor lang tid det vil tage for eleven. Derfor kan en mulighed for skolen

gisoq atorlugu sulissanersoq eqqar-saatigineqassaaq. Taamaattumik atuarfimmil **pilersaarussiaaseq eqaat-soq** atorlugu sulinissaq periarfissaavoq. Eqaatsumik pilersaarussiaasermi **skema** atorneqartanngilaq, atuartulli pisariaqartitaat aallaavigalugit piffissaq pilersaarussiaasneqartarluni.

Atuartsinerup ilaa **atuartsissutit akimorlugit** ingerlanneqassaaq.

Akimuilluni atuartsineq assigiinngitsutigut ingerlanneqarsinnaavoq. Assersuutigalugu tassaasinnaavoq atuartsissutini ataasiakkaani assigiimmik sammisaqartitsineq, soorlu "arferit" pillugit. Atuartsissummi "sumiiffinni qinigassiissutit"-ni iganeq toqqariarlugu iganermi ilitser-suutit nerisassallu sammeneqarsinnaapput, ilusilersuinermi arferit titartarneqarlutik, isiginnaartitsinermi oqaluttuaq isiginnaartitsissusiarineqarsinnaavoq, kalaallisoormi oqaluttuaatitoqqani oqaluttualianilu arferit sammeneqarsinnaapput il.il.

Akimuilluni atuartsineq alla tassaasinnaavoq sammisaq qitiutillugu atuartsinermi assigiinngitsut atorlugit sammisamik ersersitsiniaaneq. Tassa atuartsissutit kalaallisut, qalunaatut, ilusilersuineq, uumassuseqartulereq il.il. immikkut sammeneqarneq ajorput, atuartsinermi tamarmi arferit sammeneqassapput,

være at arbejde med **fleksibel planlægning**. Dvs. eleven har ikke noget fast **skema**, men der laves en tidsplan efter elevens/elevernes behov.

En del af undervisningen skal foregå som **tværfaglige** forløb, dvs. undervisning, hvor man arbejder med flere fag samtidig.

Tværfaglig undervisning kan foregå på mange måder. Det kan fx være, at man i hvert fag arbejder med samme emne, fx "hvaler". Indenfor lokale valg vælger man at arbejde i husgerning med opskrifter og mad, i formning tegning af hvaler, i drama dramatiseres en fortælling, i grønlandsk arbejder man med hvaler i sagn og fortællinger osv.

En anden form for tværfaglighed kan være, når emnet er det centrale, og man bruger dele af de forskellige fag til at belyse netop emnet. Man har altså ikke fag; grønlandsk, dansk, formning, biologi osv., men arbejder med emnet "hvaler" i hele undervisningen, og kommer så til at skulle bruge noget fra fx grønlandsk, når der skal læses om emnet, dansk, når der skal findes oplysninger osv.

Projektarbejde kan være et tværfagligt forløb, men behøver ikke at være det. Projektarbejdet tager ofte udgangspunkt i et problem, som eleven søger at belyse ud fra lærings-

assersuutigalugu sammisaq pillugu atuartoqarnissaani kalaallisoorneq atorneqassaaq, paasisutissanik ujaasinermi qallunaatoorneq il.il.

Projektilerinermi atuartitsissutit arlariit kattullugit ingerlatsisoqarsinnaavoq, tamatigulli taamaattariaqanngilaq. Projektilerineq atuartut paasisassarsiornermikkut suliaasaqarfikkajuttarpat, tamatumani ilikagassatut anguniagassat piginnaeqarfigiligassallu projektilerinermi aallaavigneqartarput. Suliaq taamaattoq nalunaarusiornermik saqummiussinermillu inerneqakkajuppoq.

Atuarfimmil atuartoq aallaavigneqartarmat, sunalu suliarissallugu pisariaqartinneraa ilisimaneqartariaqarmat atuartitsinermik pilersaarusiornermi qanoq tulleriarisooqarnissaa tassaasinnaavoq: Aallaqqaammut nalilersorneqartariaqassaaq atuartoq sussanersoq, suna ilinniassaneraa naggataatigullu atuartup ilinniagassaminut piffissaq qanoq siviutigisoq atussaneraa nalilersorneqartariaqassaaq. Taamaammatt atuarkiup **eqaatsumik pilersaarusiorsinnaaneq** pisariaqartissinnaavaa. Tassa atuartoq aalajangersimasumik **skemaqartinneqassanngilaq**, atuartulli pisariaqartitaat aallaavigalugit pilersaarusiortoqassalluni.

målene og de kompetencer, som eleverne skal øve sig på og opnå. Projektarbejdet ender ofte med en rapport og en fremlæggelse.

Atuarfiup aquneqarnera

Inatsisartut meeqqat atuarkianni anguniagassanik pingaarnernik aalajangersagaqarput. Aammalu anguniagassat qanoq anguniarneqarnissaat aalajangersarsimavaat, suut klasseni sorlarni atuartitsissutigineqassanersut kiisalu atuartitsinerit qanoq siviutigissanersut. Aalajangersakkat tamakku Atuarfik pillugu **inatsisartut peqqussutaanni** nr. 8-mi majip 21-ani 2002-meersumi atuarneqarsinnaapput.

Inatsisartut peqqussutaannut tapertaatinneqarputtaaq nalunaaruterpaaluit, taakkulu katikkaanni kommunalbestyrelsep atuarkiullu siulersuisuisa sulinissaminni periarfissaanik killissaannillu sinaakktissaapput.

Kommunalbestyrelse aamma anguniagassanik sinaakktissanillu aalajangersaasussaavoq, taakkulu kommunip atuarkiup malitassi-aanni nalunaarsimapput. Aqutsinermi malittarisassaq taanna atuarkiup siulersuisut sulinissaanni aallaaviusaaq.

Atuarfimmil siulersuisuni ilaasortaapput angajoqqaat, ilinniartitsisut atuartullu. Angajoqqaatut sinniisuu-titatut qinigaasinnaasut taakkuupput meeqqanut atuartunut angajoqqaatut angajoqqaarsiatulluunniit oqartussaassuseqartut. Ukiut sisamakkaar-

Skolens styrelse

Landstinget har formuleret nogle overordnede mål for folkeskolen og har fastsat, hvordan disse mål nås, fx hvilke fag der skal undervises i på hvilke klassetrin og elevernes samlede undervisningstid. Disse bestemmelser kan man læse i **Landstingsforordning** nr. 8 af 21. maj 2002 om folkeskolen.

Til landstingsforordningen knytter sig en række bekendtgørelser, som tilsammen udgør det lovstof, der sætter rammerne for de muligheder og begrænsninger, kommunalbestyrelsen og skolebestyrelsen skal arbejde indenfor.

Kommunalbestyrelsen fastsætter ligeledes mål og rammer, som formuleres i den kommunale styrelsesvedtægt for skolevæsenet. Denne styrelsesvedtægt er udgangspunkt for skolebestyrelsens arbejde.

Skolebestyrelsen er sammensat af repræsentanter for forældre, lærere og elever. Forældrerepræsentanterne vælges mellem personer, der har forældremyndigheden over eller plejetilladelse til børn, der er indskrevet i skolen. Disse vælges for en periode af 4 år. Det er skolebestyrelsen på den enkelte skole, der varetager den vigtige opgave at fastsætte mål og principper for skolens virksomhed og føre tilsyn hermed i samarbejde med

lugit qinigaasoqartarpoq. Atuarfinni siulersuisuusut pingaarnertut suliasaraat atuarfigisap ingerlanneqarnissaani anguniagassat pingaartitallu taakkulu eqqortinneqarnissaannik **atuarfiup pisortaanik** ilinniartitsisullu siunnersuisooqatigiiviniq suleqateqarnikkut nakkutilliisussaaneq.

Assersuutigalugu atuartut atuffarinnerulernissaat kommunalbestyrelsep anguniagassatut aalajangiussinnaavaa. Taamaasillutillu atuartut 4. klassemi atuarunnaarnerminni ukiu-minnut naleqquttunik namminneerlutik atuarsinnaanissaat atuarfimmi siulersuisut malittarisassiuussinnaavaat. Tamatumalu kingunerisaanik atuarfimmi siulersuisut atuartitsinerup aaqqissuunneqarnissaa eqqarsaatigalugu pingaartitanik anguniakkatullu aalajangiussimasanik naleqqusaassapput. Tamanna tunngavigalugu anguniakkap qanoq anguniarneqarnissaa atuarfimmit pilersaarusionneqassaaq.

skolelederen og pædagogisk råd.

For eksempel kan kommunalbestyrelsen opstille det mål, at elevernes læsefærdighed skal forbedres. Skolebestyrelsen kan så fastsætte et mål om, at eleverne med udgangen af 4. klasse selvstændigt skal kunne læse en alderssvarende tekst. Herefter tilpasser skolebestyrelsen sine principper for undervisningens organisering mv. i forhold til de fastsatte mål. Skolen udarbejder på denne baggrund en konkret handleplan for, hvordan målet skal nås.

Atuartitsinermi atortut

Atuartitsinermi atortut Kalaallit Nunaanni suliarineqarsimasut meeqqallu atuarfianni atorpeqartussat atuarfimmut akeqanngillat. **Atuakkat** atuarfimmi atugassiat amerlanersaat atuartitsissutissanik naqiterisitsisarfimmit **Ilinniusiorfimmit** (www.ilinniusiorfik.gl) ineriartortinneqarsimasuupput.

Pilersuiffik taannaavog **atuakkat atuartitsissutit** tungaatigut nuna tamakkerlugu pilersuiffiusog, Ilinniusiorfiullu atortussiaatai tassannganniit agguanneqartarput. Ilinniartitsisutaaq atuaqatigiiaani atuartitsinerminni atugassatik videot ilanngullugit Pilersuiffimmit atorsinnaavaat.

Atuartitsissummi siunertaq

Atuartitsissummi siunertaq tassavog atuarnerup ingerlanerani atuartitsissutigineqartuni ataasiakkaani siunertat. Atuartitsissutini siunertani atuartitsissutigineqartuni ataasiakkaani tamani eqqumaffiniagassat sisamaapput:

1. Ilisimasaqarneq piginnaaneqarnerlu
2. Inummut pineqartumut tunngasut
3. Inooqataanermut, kulturimut inuiaqatigiinnullu tunngasut
4. Kulturimut inuiaqatigiinnullu tunngasut

Undervisningsmaterialer

Undervisningsmaterialer produceret i Grønland til brug i folkeskolen er gratis for skolen. De allerfleste **skolebøger** bliver udviklet af undervisningsmiddelforlaget **Ilinniusiorfik** (www.ilinniusiorfik.gl).

Pilersuiffik er navnet på landscentralen for **undervisningsmidler**, og herfra udsendes Ilinniusiorfiks materialer. På Pilersuiffik kan lærerne også låne klassesæt og videoer til brug i undervisningen.

Fagformål

Ved fagformål forstås formålet med undervisningen inden for de enkelte fag og fagområder i hele skoleforløbet. Fagformålene angiver fire forskellige synsvinkler inden for de enkelte fag og fagområder:

1. Viden og færdigheder
2. Den personlige dimension
3. Den sociale dimension
4. Den kulturelle og samfundsmæssige dimension

Atuartitsissutit tiimiisa amerlassusissaat

Kommunalbestyrelsen aalajangersartassavaa atuartitsissutit ataasiakkaat akunnerni qassini atuartitsissutaa-sassanersut. Killiliussat tunngavigalugit atuarfiup pisortaata akunnerit atuartitsissutinut ataasiakkaanut atorqartussat pilersaarusiortassavai, ilikkagassatut anguniakkaat atuartut pisariaqartitaat piginnaasaallu toqqammavigalugit. Atuarfiup pisortaata pilersaarussiaa atuarfiup siulersuisuinit akuerineqartassaaq.

Atuartunik sullissivik

Atuarfiit ilaasa atuarfimmi atuagaa-teqarfik "atuartunik sullissivik"-mik taallugu atuutsilersimavaat. Allangortinneqarnermini atorniartakkat sungiusimanerusat saniatigut aamma qarasaasiat, videot, assiliiviit aammalu teknikkikkut atortorissarutit attartortittarpai. Atuartunik sullissivik atuartut eqimattakkuutaarlutik-sulliviattut atorqartarpoq. Tassani atuartut atortorissarutit, atuakkaat allallu atorlugit suliasaminnik ingerlatsisarsinnaapput.

Fagenes timetal

Kommunalbestyrelsen fastsætter rammerne for hvor mange timer, der skal undervises i de forskellige fag. Ud fra disse rammer planlægger skolelederen fagenes timetal på baggrund af læringsmål samt elevernes behov og forudsætninger. Skolelederens plan skal godkendes af skolebestyrelsen.

Pædagogisk servicecenter

Nogle skoler har omdannet skolebiblioteket til et "pædagogisk servicecenter", som foruden de almindelige materialer for skolebibliotekerne også har inddraget computer, video, fotoudstyr og andre tekniske hjælpemidler. Pædagogisk servicecenter bruges som arbejdslokale, hvor eleverne har mulighed for at bruge både de tekniske hjælpemidler og bøger samt mulighed for at arbejde sammen på hold.

Atuartut pisinnaatitaaffii

Pisinnaatitaaffigaat:

- atuarfimmi akeqanngitsumik atuarinneqarnissaq
- tapertaasumik atuarinneqarnissaq
- immikkut ittumik atuarinneqarnissaq
- ilitsoqquassaralugu oqaatsinik ilin-niartinneqarnissaq
- atuartut siunnersuisooqatigiivini-pilersitsinissaq
- atuarfimmi malittarisassanik uni-oqutitsisoqarsimatillugu aqqiis-sutissat tungaatigut oqaaseqarsinnaatitaaneq

Tassa imaappoq:

Meeqqat tamarluinnarmik atuarfimmi ukiumut ulluni 200-ni atuarinneqarnissaminnut pisinnaatitaaffeqarput, atuartitsinermilu atortussat pisariaqartinneqartut akeqanngitsumik pissarsiarisinnaassavaat. Taamatuttaaq aamma tammaarsi-maernerit lejrskolit akeqanngillat.

Atuartoq atuarfimmi allami atualersimappat atuarfigiligaani aalajangerneqassaaq meeqqap pissutsinut sungiussiartuarnerani atuarinneqarnerup tungaatigut immikkut ikiorserneqassanersoq. Taamatuttaaq aamma atuartoq sivisujaamik napparsimasimappat imaluunniit nunamut noorlaajuppat kalaallisullu piginnaaneqanngippat immikkut ikiorserne-ikiorserneqassaaq.

Skoleelevers rettigheder

De har ret til:

- gratis undervisning i folkeskolen
- supplerende undervisning
- specialundervisning
- modersmålsundervisning
- at danne et elevråd
- at udtale sig, hvis der skal laves foranstaltninger i forbindelse med brud på skolens ordensregler

Det vil sige:

Alle børn har ret til gratis undervisning i folkeskolen i 200 dage om året, og alle nødvendige undervisningsmidler skal stilles gratis til rådighed. Dette gælder også lejrskoleophold.

Når en elev skifter skole, vurderer den nye skole, om eleven har behov for særlig faglig støtte i en overgangsperiode. Det samme gælder, hvis eleven har været fraværende på grund af sygdom i længere tid eller er flyttet til landet og ikke har forkundskaber i grønlandsk.

Elever, der hverken har grønlandsk eller dansk som modersmål, kan tilbydes undervisning i deres modersmål.

Atuartut kalaallisut qallunaatul-
luunniit oqaaseqanngitsut oqaatsit
ilitsoqqussatik atorlugit atuartinne-
qarnissaminnik neqeroorfigineqar-
sinnaapput.

Atuartut siunnersuisooqatigiiffiat

Atuarfiit tamarmik atuartut siunner-
suisooqatigiiviniq peqassapput. Atuar-
fiit mikinerit ilaanni siulersuisut
aalajangersinnaavaat atuartut siun-
nersuisooqatigiiffianni suliasat atuar-
tunit tamanit isumagineqassanersut.

Atuartut siunnersuisooqatigiivi a-
peqqutit pisariiallit sulluunniit pil-
lugit **atuartitsinermut siunnersuisoo-
qatigiinnit** tusarniarneqartassapput.
Atuarfiit siulersuisuisa atuarfiup pi-
sortaa aqutigalugu atuartut siunner-
suisooqatigiivisa inassutaat tusarni-
aavigisarsinnaavaat.

Inatsisartut peqqussutaat nr. 8
2002-mi majip 21-aneersoq uani ta-
kuuk www.nanoq.gl

Elevråd

Alle skoler skal have et elevråd. Ved
mindre skoler kan **skolebestyrelsen**
bestemme, at elevrådets opgaver pas-
ses af alle eleverne.

Elevrådet skal høres af **pædagogisk
råd** i alle relevante spørgsmål. Gen-
nem skolelederen kan **skolebestyrel-
sen** høre elevrådets anbefalinger.

Se Landstingsforordning nr. 8 af
21. maj 2002 på www.nanoq.gl.

Efterskole

Atuartut amerlasuut atuarnertik
naammassigaangamikku ukioq ataa-
seq efterskolemi atuarnissaq toqqar-
tarpaat. Atuartup efterskolernissaa
atuarfimmit inassutigineqarpat efter-
skolemi najugaqartitsinissamut ani-
ngaasatigut tapiiffigineqaqqulluni
qinnuteqartoqarsinnaavoq.

Namminersornerullutik Oqartus-
sat nalunaarusiaat nr. 26 2004-mi
januarip 15-ianeersoq uani takuuk
www.nanoq.gl

Eqimattakkuutaartitsisarneq

Atuartut eqimattakkuutaani ima-
luunniit atuaqatigiikkuutaani atuar-
tinneqartassapput.

Atuartut eqimattannut immik-
koortitaarneranni atuartut soqutigi-
saat pisariaqartitaallu aallaaviusas-
sapput – aammalu ilikkagassatut
anguniakkat atuartullu suliasamin-
nik pilersaarusiaat eqqarsaatigineqas-
sallutik.

Eqimattakkuutaartitsisarnerup
immikkut atuartitsisarnerup ilaru-
jussua taarsissavaa, eqimattakkaani-
mi atuartut ataasiakkaat pisariaqar-
titaat immikkuullarequtaallu naa-
pertorlugit atuartitsisoqartassaaq.

Efterskole

En del elever vælger at tage et år på
efterskole efter afsluttet skolegang.
Der kan søges om økonomisk til-
skud til efterskoleophold, såfremt
skolen indstiller, at eleven findes
egnet til det.

Se Hjemmestyrets bekendtgørelse
nr. 26 af 15. januar 2004 på
www.nanoq.gl.

Holddannelse

Eleverne skal undervises i hold eller
klasser.

Sammensætningen af eleverne på
hold sker ud fra elevernes interesse
og behov i forhold til læringsmålene
og elevernes handleplaner.

Samtidig erstatter holddannelse
meget af den tidligere almindelige
specialundervisning, således at ele-
ver med specielle behov i perioder
kan arbejde med deres individuelle
behov på hold.

Ilikkagassatut anguniakkat

Ilikkagassatut anguniakkat taakkuupput atuartut atuarfimmi aqqusaagassaanni **alloriarfinni** pingasuusuni ilisimalikkamikku piginnaaneqalernermikkullu angusimasassatut naatsorsuutigineqartut.

Ilikkagassatut anguniagassat taakkuussapput atuarfimmi aqqusaagasani immikkoortuni pingasuusuni nalilersuisarnerni tunaartarineqartussat.

Tassa imaappoq, ilikkagassatut anguniagassat ulluinnarni atuartitsinermi aallaaviusariaqarput.

Atuartitsissummi sumiifinni qinigassiissutit-ni ilikkagassatut anguniagassat nammineq atuarfigisami aalajangersorneqassapput.

Atuartitsissutini ataasiakkaani tamani, sumiifinni qinigassiissutit minillugit, ilikkagassatut anguniagassanik pinngitsoorani atuartitsisutigineqartussatut aalajangersaanermi siunertaavoq atuartut tamarmik assigiimmik ilinniarsinnaanissanik inuttullu ineriartorsinnaanissaannik periarfisinneqarnissaat. Ilikkagassatut anguniagassat qanoq anguniarneqassanersut ilinniartitsisup, ilinniartitsisooqatigiit imaluunniit atuarfiup aalajangertassavaat.

Læringsmål

Læringsmålene angiver den viden og de færdigheder, eleverne forventes at have tilegnet sig ved afslutningen af hvert af de tre **trin**.

Læringsmålene danner grundlag for den løbende **evaluering** samt den centralt fastsatte **evaluering** ved afslutningen af de tre trin.

Det betyder, at den daglige undervisning altid tager udgangspunkt i læringsmålene.

På den enkelte skole udarbejdes læringsmål til lokale valg. Hensigten med at fastsætte obligatoriske læringsmål inden for alle fag og fagområder, undtaget lokale valg, er, at alle eleverne skal have de samme muligheder for faglig læring og personlig udvikling alle steder i landet. Hvordan læringsmålene nås er op til den enkelte underviser, team eller skole.

Ilinniaqqinnissamik siunnersuineq

Atortussiortoqarsimavoq atuartut ilinniaqqinnissaannut inuussutissarsiutissanillu toqqaanissaannut paasiniaaffiusinnaasuni.

Aamma alakkaruk **www.nanoq.gl/sunngu**. *Siunissaq* quppersagaavoq meeqqallu atuarfiinut tamanut agguassaalluni, tassanilu ilinniagaqarikkut inuussutissarsiutitaarniarnermi suut neqeroorutaanersut atuarneqarsinnaapput.

Uddannelses- og erhvervsvejledning

Der findes materialer til brug for elevernes uddannelses- og erhvervsorientering.

Se **www.nanoq.gl/sunngu**. Bogen *Siunissaq* er udsendt til alle landets folkeskoler og orienterer om, hvad der foregår på erhvervsuddannelsesområdet.

Ilinnisiorfik

Ilinnisiorfik Namminersornerullutik Oqartussat ilinnisianik saqqummersitsisarfiutigaat, taannalu Inerisaavik/Pilersuiffik-up immikkoortorataa. Tassani meeqqat atuariannut **ilinnisiaanerusunik** ukiumut 70-it missaanniittunik saqqummersitsisoqartarpoq.

Takuuk www.ilinnisiorfik.gl

Immikkut atuartitsineq

Atuartut atuarnermik nalinginnaasunik malinnaasinnaanngitsut immikkut atuartinneqarnissamik allatulluunniit perorsaaniikkut ikiorneqarnissamik neqeroorfigineqartassapput.

Inerisaavik

Inerisaavik 1991-imi pilersinneqarpoq. Inerisaavik tassaavoq atuartitsinermik perorsaanermillu suliaqarfik, perorsaaniikkut ineriartortitsinermik aammalu ilinniartitsisut ilinniaqqitarnarannik pingaarnerutillugu sulialik. Inerisaaviup naammassiniagassarai meeqqat atuarianni atuartitsissutigineqartutigit anguniagassanik pilersaarusiornissaq, kiisalu atuartitsissutigineqartut inuiaqatigiinni piasariaqartinneqartut aallaavigalugit ineriartortinneqarnissaat.

Ilinnisiorfik

Ilinnisiorfik er Grønlands Hjemmestyres undervisningsmiddelforlag, som ligeledes er en afdeling af Inerisaavik/Pilersuiffik. Her produceres årligt ca. 70 forskellige **undervisningsmaterialer** primært til folkeskolen.

Se www.ilinnisiorfik.gl.

Specialundervisning

Elever der ikke kan klare den almindelige undervisning, og som derfor har brug for særlig støtte, skal tilbydes specialundervisning – eller anden specialpædagogisk bistand.

Inerisaavik

Inerisaavik blev oprettet i 1991. Inerisaavik er et pædagogisk center med pædagogisk udviklingsarbejde og videreuddannelse af lærere som hovedopgave. Inerisaavik skal udfylde folkeskolens faglige mål samt sikre, at undervisningen fortsat udvikler sig i forhold til de behov, samfundet skaber.

Inuiaqatigiilerineq

Meeqqat atuarnertik tamaat inuiaqatigiilerinermik atuartinneqartassapput. Taassuma atuartitsissutip iluaniipput sammisassat makku: **Kulturi, oqaluttuarisaaneq**, inuiaqatigiit pillugit atuartitsineq kulturimullu tunngasunik nunalerineq.

Ilikkagassatut anguniagassat:

- inuiaqatigiilerineq
- qanga ullumikkullu kulturi inuiaqatigiillu
- naalakkersuinikkut, inatsiseqarnikkut eqqartuussiveqarnikkullu aaq-qissuussaaneq
- aningaasarsiorneq, inuussutissarsiorneq teknologiilu
- silarsuatsinni avatangiisivut

Atuartitsinermi siunertat ilaat

Atuartut:

- qanga ullumikkullu inuiaqatigiinik ilusilersuerialaatsit pillugit ilisimasassat pigiliutissavaat
- kulturimut inuiaqatigiinnullu atuutuumassuteqarnertik paasissagaat
- naalakkersuinikkut inuiaqatigiinnullu tunngasunik apeqqutit soqutigilissagaat
- kulturinik inuiaqatigiinnillu allanik ilisimasaqalernissaat
- inuiaqatigiinni aalajangiussanut sunniuteqarsinnaanertik ilisimalisagaat.

Samfundsfag

Eleverne skal have samfundsfag gennem hele deres skolegang. Faget indeholder følgende fagområder: **geografi, historie**, samfundslære og kulturgeografi.

Eleverne skal lære om:

- samfundsfag
- kultur og samfund før og nu
- politisk organisation, lov og ret
- økonomi, erhverv og teknologi
- verden omkring os

Udvalgte læringsmål:

Eleverne skal

- tilegne sig viden om levevilkår og samfundsformer i fortid og nutid
- opnå erkendelse af deres eget kulturelle og samfundsmæssige tilhørsforhold
- udvikle interesse for politiske og samfundsmæssige spørgsmål og problematikker
- opnå indsigt i andre kulturer og samfundsformer
- opnå indsigt i, hvorledes de kan øve indflydelse på beslutninger i samfundet

Læreplaner for yngste- og mellemtrinnet findes i fuldt omfang på www.p-center.gl

Nukarlerni akullernilu ilikagassatut pilersaarusiata tamakkiisut uani nas-saarineqarsinnaapput
www.p-center.gl

Inuttut inerikkiartorneq

Atuartitsissutip pingaarnertut imarisai:

- nammineq pilersaarusiorteq anguniagassallu
- inuttut ineriartorneq
- suleqatigiinneq attaveqatigiinnerlu
- ilinniartitaaneq inuussutissarsiornerlu

Inuttut inerikkiartorneq nutaajugalarluni imaqarpoq atuarfimmi pisoqqami sammineqartareersunik, soorlu **peqqinnissamik ilinniartitsineq**, ilaqutariit, **kinguaassiornermut tunngasut** aamma **inuussutissarsiornermut ilitersuineq**. Nutaajuppulli inuttut nammineq ineriartornerup aaqqissuussinnaaneranut akisussaaf-figisinnaanerannullu tunngasut, nammineq inuillu allat misigissusaannut naleqassusaannullu tunngasut aam-malu inoqatillu akaareqatigiilluni inooqatigiissinnaaneq.

Siunertarineqarpoq atuartut ataa-siakkaat imminnut tatiginerulernis-saat, aammalu siunissami inuunerilerumaagassaannut, ilinniagaqaler-nissaannut kiisalu suliffeqalernis-

Personlig udvikling

Fagområdet omfatter hovedområderne:

- personlig planlægning og målsætning
- personlig udvikling
- samarbejde og kommunikation
- uddannelse og erhverv

Det er et nyt fag, som er sammensat af velkendte og nye fagområder. Nogle af de kendte er **sundhedslære**, familien, **seksuallære** og **erhvervsvejledning**. Det nye i faget er blandt andet at udvikle evnen til at tage med-ansvar for personlig udvikling, fokus på eget og andres **selvværd** samt mellemmenneskelig tolerance.

Hensigten er konkret at styrke den enkelte elevs selvværd og give ham/hende redskaber til selvstændigt at planlægge sin tilværelse og fremtidige uddannelse og arbejdsliv.

Udvalgte fagformål:

Eleverne skal:

- tilegne sig viden om psykisk og fysisk sund livsførelse

saannut sakkussaannik pilersorneqarnissaat.

Atuartitsissummi siunertat pingaartitat:

Atuartut:

- tarnikkut timikkullu peqqinnartu-mik inooriaaseqarnermut ilisimasaqalissasut
- ilinniaqqinnissamut periarfissaminik nalilersuisinnaanngornissaat
- imminnut ilisarinerulernerat, naleqartinnerat, pilersitsisinnaanerallu nukittorsassavaa
- inunnik assigiinnngitsorpassuarnik suleqateqarsinnaanerat nukittorsassavaa
- inuit allat nalinginik, isumaannik iliuusaannillu paasinnissinnaaler-nissaat.

- lære at vurdere egne muligheder og tage kvalificerede valg om skolegang og erhvervsuddannelse
- styrke deres selvindsigt, **selvværd** og kreativitet
- styrke deres evner til at samarbejde med mange forskellige mennesker
- opnå forståelse for andre menneskers værdier, holdninger og handlinger

IT

Peqqussummi allassimavoq IT – InformationsTeknologi (attaveqatigiin-nermi atortorissaarutit: qarasaasiat, internet il.il.), atuartitsissutini tamani ilaatinneqassasoq, taamatuttaaq atuartitsinermi sakkutut atorneqassasoq. Tassa imaappoq atuartut IT pillugu ima ilinniarsimassapput ip-piginagu pissusissaatut atorsinnaallisallugu. Aammattaaq qarasaasiat, qarasaasiani programmit, scanneri, assiliissutit assigisaallu ulluinnarni atuartitsinermi sakkutut atorneqartassapput.

Naatsorsuutigineqarpoq IT atuartitsissutigineqartuni tamani atuartut aallussa qarfiini akuutinneqassasoq. Atuartut allannermi, kisitsinermi, soorlu naatsorsuusiordermi assitalersuinermilu atortut atornissaat ilinniassavaat. Aammattaaq internetsi aq-utigalugu attaveqatigiittarneq paassissutissanillu toqqortuiffinni assiginngitsuni ujaasisinnaaneq ilinniasavaat.

Atuartut ilinniassavaattaq internetsimi nittartagaqarfiit pitsaasut ajortullu immikkoortissinnaalernissaat, kiisalu allannermi, assitalersuinermi nipitalersuinermilu suut atusallugit unioqutitsisuunnginersut suullu unioqutitsisuunersut ilinniassavaat.

IT

I forordningen står der, at IT – InformationsTeknologi – skal indgå som en del af undervisningen i alle fag, ligesom IT også skal bruges som et redskab i undervisningen. Det betyder, at eleverne skal lære om IT, så de bliver i stand til at bruge det på en hensigtsmæssig måde i dagligdagen. Endvidere skal computere, programmer, scannere, kameraer m.v. benyttes som redskaber i den daglige undervisning.

Det forventes, at IT indgår i alle fag og fagområder som en integreret del af det emne, eleverne er i gang med. Eleverne skal lære at bruge tekstbehandling til diverse skriveopgaver, regneark fx i forbindelse med statistiske undersøgelser samt billedredigering. Endvidere skal de stifte bekendtskab med mail, internet og søgning i forskellige databaser.

Eleverne skal også lære at skelne mellem gode og dårlige hjemmesider på internettet, samt hvad der er lovligt og ulovligt at bruge af tekster, billeder, lyd mv.

Kalaallisut

Kalaallit oqaasiinik atuartitsineq atuarneq tamaat ingerlanneqartussaavoq. Atuartut amerlanerpaartanut kalaallit oqaasii ilitsoqqussaapput, taamaattumillu oqaatsinik ilisimasanillu ilinniarnernanni qitiulluinnartuullutik.

Atuartulli ilaat ilitsoqqussaralugu kalaallisut oqaaseqanngillat. Taakku immikkut atuartinneqartassapput, allamiut oqaasiinik atuartitsinertut ilusilimmik.

Ilikkagassatut anguniakkat:

Atuartut ilinniassavaat

- attaveqatigiittarneq
- paassissutissarsiorneq
- kulturi aamma inuuniarnikkut atu-gassarititaasut
- iluarsartuussamik oqaatsinik suliaqarneq oqatsinillu pigiliussiniarneq

Anguniagassat ilaat:

Atuartut

- kalaallisut oqaatsinik allatanillu qularnaatsumik paasisinnaanngornissaat, oqalussinnaanngornissaat allassinnaanngornissaallu
- kalaallit oqaasiisa sannai atuuffiilu ilisimasaqarfigissavaat ilisimasatillu ineriartortissallugit
- oqaatsit sakkunerisa pingaassusaanik atuartut misigisaqartinnissaat

Grønlandsk

Der undervises i faget i hele skoleforløbet. Faget grønlandsk er modersmål for langt de fleste elever, og derfor spiller det en central rolle i elevens begrebs- og vidensudvikling.

Der er dog elever, som har et andet modersmål. Af hensyn til dem bliver der tilrettelagt en særlig undervisning, som svarer til undervisning i et fremmedsprog.

Læringsmål:

Eleverne skal lære:

- om kommunikation
- at indhente information
- om kultur og levevilkår
- om systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse

Udvalgte fagformål:

Eleverne skal:

- tilegne sig viden og færdigheder, så de kan forstå talt og skrevet grønlandsk sikkert og nuanceret-udvikle bevidsthed om form og funktion i det grønlandske sprog
- opleve sproget som et vigtigt redskab i formidling af viden og erfaring
- blive fortrolige med et sprogligt og kulturelt fællesskabs betydning.

- oqaatsitigut kulturitigullu ataqati-giinnerup pingaassusaanik sungius-sitinnissaat

Nukarlerni akullernilu atuartsiner-mi ilikkagassat tamakkiisut uani nassaarineqarsinnaapput
www.p-center.gl

Matematikki

Matematikki atuartsissutit pingaar-nerpaat ilagaat. Atuartut atuarnertik tamakkerlugu matematikkertassap-put. Qangamut naleqqiullugu atuartsiner-mi pingaartinneqartassaaq matematikkip ulluinnarni atorne-qarsinnaasup aammalu ilinniaqqin-nissami pisariaqartup ilinniartsis-sutiginissaa.

Ilikkagassatut anguniakkat:

- kisitsisilerineq aamma algebra
- geometri
- matematikkip atuuffii
- inerniliiniarneq attaveqatigiin-nerlu

Anguniagassatut siunniussat aalaja-ngersimasut:

- Atuartut
- matematikkimi paasinnittaatsinik suleriaatsinillu piginnaasaqalissasut
  - matematikkimi pissutsit pillugit

Læreplaner for yngste- og mellem-trinnet findes i fuldt omfang på www.p-center.gl

Matematik

Matematik er et af hovedfagene i folkeskolen. Børnene har matematik under hele deres skolegang. I forhold til før vil man i undervisningen i højere grad fokusere på matematik, der kan bruges i dagligdagen, samt matematik, som er nødvendig i et videreuddannelsesforløb.

Læringsmål:

- tal og algebra
- geometri
- anvendt matematik
- problemløsning og kommunikation

Udvalgte fagformål:

- Eleverne skal
- tilegne sig grundlæggende matematiske begreber og arbejdsmetoder
  - opnå øvelse i at skaffe sig viden og i at erkende, formulere og løse matematiske problemer
  - opnå erfaring med at forstå og an-

ilisimasassarsiorsinnaassasut, paasinnissinnaassasut naammassinnissinnaassallutillu

- matematikkip ulluinnarni atorne-qarsinnaaneramik misissuisarnermikkut misilittagaqalissasut.

Nukarlerni akullernilu ilikkagassatut pilersaarusiata tamakkiisut uani nassaarineqarsinnaapput
www.p-center.gl

Naliliineq

Atuartup ilikkagaqartarnera atuartsinerup ilaatut ataavartumik nalilersorneqartassaaq. Atuartup nammineq naliliinera aallaavigineqassaaq, nalilersuisarnerillu atuartsinissap pilersaarusionerqarnerani tunngaviu-sassapput.

Atuartut angajoqqaallu ikinnerpaamik ukiumut marloriarlutik atuartup atuartsiner-mi qanoq pissarsiaqartigisimanera pillugu atuarfimit ilisimatinneqartassapput.

Atuartup atuartsissutigineqartumi qanoq ilikkagaqartigisimanera nukarliit (3. klasse) akulliillu (7. klasse) aqusaareernerisa kingorna naliliivigineqartassaaq. Naliliinermi nalilersuutigineqartarsimasut kiisalu atuartup piffissami tassani atuartsissutigineqartumi ilikkakkatigut

vende matematik i dagligdags sammenhænge

Læreplaner for yngste- og mellem-trinnet findes i fuldt omfang på www.p-center.gl

Evaluering

Som en del af undervisningen skal den enkelte elevs udbytte løbende evalueres. Der skal tages udgangspunkt i elevens egen vurdering, og evalueringen skal danne grundlag for undervisningens videre planlægning.

Elever og forældre skal regelmæssigt og mindst to gange om året orienteres om skolens syn på elevens udbytte af undervisningen.

Efter yngstetrinnet (3.klasse) og efter mellemtrinnet (7. klasse) foretages en samlet vurdering af elevens udbytte af undervisningen. I vurderingen indgår resultaterne af den løbende evaluering samt en evaluering af elevens faglige standpunkt på det pågældende tidspunkt.

Efter ældstetrinnet (10. klasse) laves på samme måde en samlet vur-

killiffia ilaanngunneqartassapput.

Taamatuttaaq angajullerneereer-
nerup kingorna (10. klasse) naliliiso-
qartassaaq, atuartitsissutigineqarsi-
masuni tamani atuartup qanoq ilik-
kagaqarsimatiginera ilanngullugu.
Atuartaq soraarummeersimanermut
upernarsaatitaassaaq, tassanilu na-
lunaarsimassapput atuartup atuartit-
sissutit suut peqataaffigisimanerai,
atuartitsissutigineqartumi atuartup
qanoq ilikkagaqarsimatiginera kiisa-
lu paasissutissat allat naleqqussori-
nartut atuartup ilanngukkumasaatut
nalilikkat.

Napparsimaneq, aliasunneq nalaataqarnerlunnerlu

Atuartaq napparsimalluni atuarsi-
mannigppat angajoqqaat tamanna
atuarfimmut nalunaarutigissavaat.
Ilaqutariinni allannguutinik anner-
tuunik nalaataqartoqarsimappat, ta-
mannalu meeqqap inuuneranut sun-
niuteqarsimappat atuarfimmut nalu-
naarutigineqassaaq.

Nalaataqarnerlunnermi iliuusissa-
tut periusissanik atuarfiit ilaanni in-
nersuussutissaqartoqartarpoq (toqu-
soornermi, ilaqutariinni napparsima-
rujussuartaqarnerani, avinnermi,
meeqqap nalaataqarnerlunnerani
il.il.)

dering, som endvidere indeholder en
evaluering af elevens standpunkt i
alle fag. Eleven får et afgangsbetrag,
der giver oplysninger om, hvilken
undervisning eleven har deltaget i,
resultaterne af den samlede vurde-
ring af elevens udbytte af undervis-
ningen samt andre relevante oplys-
ninger, som eleven ønsker inddraget
i den samlede vurdering.

Sygdom, sorg og krise

Hvis eleven har været fraværende på
grund af sygdom, skal forældrene
meddele dette til skolen.

Hvis der indtræffer store ændring-
er i familien, som kan have indfly-
delse på barnets dagligdag, bør dette
meddeles skolen.

På nogle skoler findes en plan for
kriseberedskab, som giver anvisning-
er på, hvordan krisesituationen
(dødsfald eller alvorlig sygdom i fa-
milien, skilsmisse, overgreb på bar-
net osv.) skal gribes an.

Skolelæge- og/eller tandlægeord-
ning findes i nogle byer, ligesom der

Illoqarfiit ilaanni atuarfinni na-
korsaqaartitsineq kigutillu nakorsa-
qaartitsineq atuuttarpoq, soorlutaaq
aamma peqqissaasoqaartitsisoqartar-
toq.

Oqaatsit

Atuarfimmi oqaatsit atuartitsiner-
mi atorineqartut tassa kalaallisut qallu-
naatullu. Aammali atuartitsiner-
mi oqaatsit tuluttuujusinnaapput atuar-
tut atuartinneqarnerannut atasuup-
pat. Taamaaliornikkut atuartaq
oqaatsit atornerisigut sungiussiartu-
aartinneqarsinnaapput – aamma
oqaatsinik atuartitsinerup nalingin-
naasup avataatigut.

Kalaallit oqaasiisa pingaarnertut
inissisimanerat allanngunngilaq, ki-
siannili atuartaq oqaatsit allat atorlu-
git ilinniaqqinnissamut periarfissin-
nissat pillugu meeqqat atuarfiannili
oqaatsit allat atorlugit atuartitsisar-
neq eqqunneqassasoq.

Aalajangersaanerup taassuma qu-
lakkeerniartussaavaa meeraq qanor-
luunniit ilitsoqqussamisut oqaaseqa-
raluarpat taanna aallaavigalugu atu-
artitsisarnissaaq. Taassuma saniati-
guttaaq atuartaq periarfissagissaarne-
rulissapput oqaatsinik allanik ilinni-
arnissaminut. Tassa imaappoq atu-
artitsineq oqaatsit marluk atorlugit

på nogle skoler er tilknyttet en sund-
hedsplejerske.

Sprog

Undervisningssprogene i skolen er
grønlandsk og dansk. Endvidere kan
undervisningssproget være engelsk,
hvis det er et led i elevernes sprog-
indlæring. Hensigten med det er at
give eleven mulighed for at tilegne
sig sprogene ved at anvende dem i
praksis – også uden for den egentlige
sprogundervisning.

Det grønlandske sprogs status
som hovedsproget er ikke ændret,
men af hensyn til elevernes behov
for sprogkundskaber i det videre ud-
dannelsesforløb, har man besluttet
allerede i folkeskolen at inddrage
flere sprog som undervisningssprog.

Bestemmelsen sikrer, at der for
begge sproggrupper tages udgangs-
punkt i elevens modersmål, og sam-
tidig vil anvendelsen af begge sprog
give eleverne bedre mulighed for at
tilegne sig fremmedsproget. Det be-
tyder, at undervisningen i et passen-
de omfang sker på begge sprog. Det
er dog ikke hensigten, at undervis-
ningen skal gennemføres fuldt to-

ingerlanneqartassasoq. Imaanngilarli siunertaasoq atuartitsineq oqaatsit marluk assigiimmik atorlugit ingerlanneqassasoq, imaassallunili atuarpup atuartulluunniit oqaatsisigut pinsinnaasaat pisariaqartitaallu naapertorlugit oqaatsinik atuineq aqqis-suunneqassasoq. **Atuartsinermi atortut** eqqarsaatigalugit aamma taamaaliortoqassaaq, periarfissagissaasuserli apeqqutaatillugu.

Atuarpup kalaallisut qallunaatullu atuartinneqarnerat eqimattakkaarluni pisariaqartitaallu naapertorlugu aqqissuunneqartassaaq. Atuarpup Kalaallit Nunaannut nuussimasut immikkut kalaallisut atuartinneqarnissamik neqeroorfigineqartassapput.

Atuarpup tuluttut allamiu oqaasiisa aappaattut atuartinneqalertassapput 4. klassimiit, aamma 8. klassimiit allamiut oqaasiisa pingajuinik atuartinneqarnissamut periarfissineqartassapput. Oqaatsit pineqartut tassaasinnaapput tyskisut franskisulluunniit, aammali ilinniartitsisussaqartitsineq naapertorlugu oqaatsit allat neqeroorutaasinnaapput.

sproget, men at sprogrugen i undervisningen tilpasses den enkelte elevs og elevgruppens sproglige forudsætninger og behov. Det gælder også for valg af **undervisningsmaterialer** i det omfang, det er muligt.

Eleverne vil modtage sprogundervisning i grønlandsk og dansk på hold efter deres behov. Til elever, der er tilflyttet Grønland, vil der desuden blive tilbudt supplerende undervisning i grønlandsk.

Eleverne bliver undervist i engelsk som 2. fremmedsprog fra 4. klasse, og fra 8. klasse skal der tilbydes undervisning i et 3. fremmedsprog. Dette kan være tysk eller fransk, men også andre sprog kan tilbydes, hvis de nødvendige lærerkræfter findes.

Perorsaanermut siunnersuisooqatigiit

Atuarpup ilinniartitsinermik ilinniartitseqataaermillu suliallit ilinniartitsisut siunnersuisooqatigiiffianini tamarmik ilaasortaapput. Siunnersuisooqatigiinni ilaasortat atuarpup pisortaanut siunnersuisartussaapput. Siunnersuisooqatigiiffilli aamma ajornartorsiutinik mikisunik angisuunillu eqqartuiffiusarpoq, atuarpup pisussanik pilersaarutinillu ilisimatitseqatigiiffiusarluni, kiisalu ilinniartitsisooqatigiittut isumaliutertuutinik saqqummiisarfiulluni.

Atuarpup siulersuisut atuarpup pisortaata kissaatigippassuk ilinniartitsisut siunnersuisooqatigiiffianini oqaaseqaateqartoqarsinnaavoq. Aammali siunnersuisooqatigiit namminneq atuarpup pingaaruteqartuni ilinniartitsinermut tunngasunik namminneerlutik oqaaseqaateqarsinnaapput.

Pilersuiffik

Pilersuiffik, Kalaallit Nunaanni atuarpup atortussanik pilersuiffiuvoq atuarpup ilinniarfinnillu allanik **atuartsinermi atortussanik** toqqorsivimminiit pilersuisarluni. Pilersuiffik aamma paasissutissanik katersugaateqarpoq, tassanngaanniillu

Pædagogisk råd

Alle ansatte, som underviser eller er medunderviser på skolen, er automatisk medlemmer af pædagogisk råd. Rådets opgave er at rådgive skolelederen. Men rådet er også et forum, hvor man diskuterer store og små problemer, holder sig orienteret om planer og projekter på skolen og udveksler pædagogiske tanker.

Pædagogisk råd skal udtale sig, hvis skolebestyrelsen eller skolelederen ønsker det. Men rådet kan også på eget initiativ komme med udtalelser om pædagogiske forhold, som har betydning på skolen.

Pilersuiffik

Pilersuiffik, Grønlands central for undervisningsmidler forsyner skoler og andre undervisningsinstitutioner med **undervisningsmaterialer** fra Bøglager, Fællessamling og AV-afdeling. Pilersuiffik har desuden en informationsamling, hvor pædagogis-

siunnersortit atuarfiit atortunik sorlernik atortoqarnissaannik siunnersortarpaat. Pilersuiffik aamma ilisersuisarfeqarpoq naqiteriveqarlunilu.

Pinngortitalerineq

Pinngortitalerineq atuartsissut nu-taajuvoq imartoorujussuullunilu. Nukarlerni akullernilu atuartsineq atuartsissutinut aggugaanngilaq, tassa sammisat akuleriissillugit atuartsapput. Angajulliit atuarfiannut ikaarsaaraangamik atuartsissutit immikkoortillugit atuartinneqartalissapput. Angajullerni atuartsissutit makku pingaernerpaapput: **Uumassuseqartulerineq, pinngortitami nunalerineq** (naturgeografi) aamma **fysik-kemi**.

Siunertaq:

Atuartsissummi siunertaavoq meeqqat ataasiakkaat pinngortitalerinerne sammisani ilisimasaqalerluttillu paasisaqalernissaat. Atuartup misilittaannikkut, misissuinikkut, alapernaannikkut, tiguartisimaarnikkullu ilisimasaqarfígilerlugillu paasisaqarfígissavai:

- Pinngortitaq pinngortitamillu piujuartsinissaq.
- Atortorissaarutigut ineriartorneq aammalu inuttut periarfissarititaa-sut.

ke medarbejdere bl.a. rådgiver skolerne med hensyn til materialevalg. Pilersuiffik har i øvrigt en grafisk afdeling med tegnestue og trykkeri.

Naturfag

Naturfag er et nyt og omfangsrigt fag. På de to yngste trin vil faget ikke være fagdelte. Først på det ældste trin vil faget være delt i fagområderne **biologi, naturgeografi** og **fysik-kemi**.

Formål:

Formålet med faget er at give den enkelte elev indsigt i og forståelse for naturvidenskabelige emner. Gennem eksperimenter, undersøgelser, iagttagelse, nysgerrighed, forundring og fordybelse er det målet, at eleven får kendskab og indblik i:

- naturen og naturens bæredygtighed
- teknologiens udvikling og betydning for menneskets udfoldelsesmuligheder
- hvordan teknologien har betydning for den moderne udvikling i det grønlandske samfund
- grønlands placering i et internationalt samfund og betydningen heraf
- omverdenen og det internationale samfund

- Inuiaqatigiit kalaallit ineriartorne-ranni atortorissaaruteqarnerup qanoq pingaaruteqarnera.
- Kalaallit Nunaata nunarsuarmioqatigiinni qanoq inissisimanera, qanorlu isumaqarnera.
- Nunat avatangiisit aammalu nunarsuarmioqatigiit.

Nukarlerni akullernilu ilikkagassatut anguniagassat:

- pinngortitalerinerne suleriaatsit
- nunarsuaq
- nukit atortussiallu
- inuuneq uumassusillillu
- teknologi
- silarsuaq

Angajullerni ilikkagassatut anguniagassat:

- pinngortitalerinerne suleriaatsit
- pinngortitami nunalerineq (naturgeografi)
- fysik-kemi
- uumassusilerineq
- ulloriarsiorneq

Nukarlerni akullernilu atuartut ilikkagassaannik pilersaarusiata tamakkiisut uani nassaarineqarsinnaapput www.p-center.gl

Læringsmål for yngste- og mellem-trinnet:

- naturfaglige arbejdsmetoder
- jorden
- kræfter og stoffer
- liv og livsformer
- teknologi
- universet

Læringsmål for ældstetrinnet:

- naturfaglige arbejdsmetoder
- naturgeografi
- fysik-kemi
- biologi
- astronomi

Læreplaner for yngste- og mellem-trinnet findes i fuldt omfang på www.p-center.gl

Pisunik allattuiffik - logbogi

Oqaaseq logbog tuluit qallunaallu oqaasiinik katitigaavoq. Log tuluit oqaaseraat isumaqarlunilu qisumi-neq, bog-ilu isumaqarpoq atuagaq.

Log qangaanerusoq umiartornermi uuttuutaasimavoq, umiarsuup suk-kassusaanik uuttuisartoq. Logbog-ilu tassaavoq atuagaq umiarsuup su-miinneranik, aqqutaanik ingerlaarfi-anillu nalunaarsuiffiusartoq.

Atuarfimmuut tunngatillugu pisunik allattuiffik logbogi ullorsiutaasaavoq, tassanilu atuartup eqqarsaatini titar-taganngorlugit allaganngorlugillu na-lunaarsortarpai.

Ilinniartitsisup apeqquai aallaavi-galugit atuartup atuarnermi misi-gisai pissarsiaalu atuakkap ilusiler-sugaanerani imarisaanilu aalajangi-suukkajupput, aammali atuartup nammineq eqqarsaatersuutai naliler-suinerilu inissaqartinniarneqassap-put.

Pisunik allattuiffik logbog sakkutsia-laavoq, taannami atortoralugu atuar-tup eqqarsaatini oqaasinngortinniar-lugit sungiusartarpaa. Allattariarsor-luni nassuiaaneq paasisanik ersersit-sinerulersarpoq, oqartoqarsinnaavor-lu atuartup paasisani nammineq oqaatsini atorlugit nassuiarunigit tassa paasisimassagai.

Logbog

Ordet logbog er sammensat af det engelske ord log, der betyder træ-klods, og det danske ord bog.

En log betegnede i gamle dage et apparat, som blev brugt til at måle et skibs fart med. En logbog er navnet på en bog, hvor man fører optegnel-ser om skibets position, rute og kurs.

I skolesammenhæng er en logbog en slags dagbog, hvor eleven udtrykker sine tanker i en kombination af tegn og skriftsprog.

Lærerens spørgsmål til elevens op-levelse og udbytte af undervisningen vil ofte være afgørende for bogens udformning og indhold, men der bør også gives plads til elevens egne tan-ker og overvejelser.

Logbogen er et godt værktøj, fordi eleven får træning i at sætte ord på sine tanker. At formulere sig skrift-ligt understøtter forståelsen, og først når eleven kan forklare stoffet med sine egne ord, kan man sige, at det er forstået.

Logbogen giver også læreren en stør-re forståelse for, hvordan eleven tæn-ker, og hvor eventuelle problemer ligger begravet.

Pisunik allattuiffik/logbog aamma ilinniartitsisup paasinninnerulerne-ranik kinguneqartarpoq, tassuunak-kummi atuartup qanoq eqqarsaate-garnera ajornartorsiutaasinnaasullu suusinnaaneri paasisinnaagamigit.

Portfolio

Port isumaqarpoq angallassineq, *folio* isumaqarluni pappilissat ima-luunniit naqitat. *Portfolio* tassa isumaqarpoq pappilissat angallassat nassatalluunniit.

Atuarfimmuut tunngatillugu portfolio tassaavoq atuartup suliaanik katersaateqarfik. Portfolioop imaasa takutissaavaat atuartup suut ilikkagaralugillu paasisimanerai, suliaassat tungaatigut qanoq piumasaqartoqarner-soq, kiisalu suleriaqqinnissami suut anguniagaanersut.

Portfolioqartitsinikkut **nalilersuineq** atuartitsinermut pissusissami-soortumik akuutinneqarpoq. Taamannak periuseqarneq atuartup inuttut imminut pitsaasumik ilisarilernissaanut aqutissiuqataavoq. Toqqortukkat atuartup qanoq piginnaaneqarneranik oqaluttuartuupput. Atuartoq siunissamini anguniagassaminik pilersaarusiortalissaq, akisusaaffillu inersimasunut isumagitiin-narnagu nammineq ineriartornissani akisussaaqataaffigilissavaa.

Sulianut portfolio aammalu saqqummersitassanut portfolio immik-kooruteqarput. Sulianut portfolio-mi atuartup ukiup ingerlanerani suliani katersortarpei, saqqummersitassanullu portfolio-mi allanut saqqummi-ussassat toqqortaasarpur, soorlu **atu-
arfiup angerlarsimaffiullu akornan-**

Portfolio

Port betyder bære, og *folio* betyder papir eller blad. *Portfolio* betyder således at bære papirer med sig.

I skolen er en portfolio en systematisk indsamling af elevprodukter, og indholdet skal vise, hvad eleven har lært og forstået, hvilke krav der stiles til opgaverne, og hvilke mål der er sat for det videre arbejde.

Portfoliometoden gør **evaluering** til en integreret og naturlig del af undervisningen.

Metoden medvirker til at give eleverne en positiv selvforståelse. Det, der gemmes, fortæller noget om, hvad eleven kan. På lang sigt vil eleven lære at sætte sig mål og tage medansvar for sin egen udvikling i stedet for at overlade hele ansvaret til de voksne.

Der skelnes mellem en arbejdsportfolio og en præsentationsportfolio.

I arbejdsportfolioen samler eleven i løbet af året alle sine arbejder. Eleven udvælger blandt disse arbejder og efter aftalte kriterier, hvad der skal ligge i præsentationsportfolioen, som bruges til fremlæggelser, fx ved **skole-hjem-samtalen**.

Ved jævnlige kigge i portfolioen kan forældrene få et godt indblik i deres barns udvikling og aktuelle for-måen. Desuden vil portfolioen give

ni oqaloqatigiinnissani atugassat.

Angajoqqaat portfolionik alakkal-lattaarnermik meeqqamik ineri-artornerat piginnaaneqarnikkullu inissisimanerat paasisaqarfigisinnavaat. Taamatuttaaq portfoliomi atu-artitsinermi sorpiaat sammineqar-nersut takuneqarsinnaapput.

Qallunaatut

Meeqqat amerlanersaannut qallunaatut oqaatsit allamiut oqaasiisut atu-artitsissutigineqassapput. Tassanilu anguniakkat pingaarnersaraat atu-artut oqaatsinik marlunnik atorsinnaasaminnik sungiussinissaat. Qallunaat oqaasii ima ilikkassavaat atu-artitsissutini allani atuartinneqarnerminni atorsinnaanngorlugit, atu-arti-ullu kingorna ilinniaqqinnissaminni sakkussatut ilikkarsimassallugit.

Atuartut ilinniassavaat:

- attaveqatigiittarneq
- paasisuttissarsiorneq
- kulturi aamma inuuniarnikkut atugassarititaasut
- iluarsartuussamik oqaatsinik suliaqarneq oqaatsinillu pigiliussiniarneq.

forældrene konkrete informationer om indholdet af undervisningen.

Dansk

For de fleste af eleverne er dansk et fremmedsprog, og der skal undervises med det hovedmål, at eleverne bliver tosprogede (grønlandsk/dansk). Det vil sige, at de skal have lært så meget dansk, at de er i stand til at bruge sproget i andre skolefag, og at de senere i deres videreuddannelse bliver i stand til at bruge dansk som redskabssprog.

Eleverne skal lære:

- om kommunikation
- at indhente information
- om kultur og levevilkår
- om systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse

Udvalgte læringsmål:

Eleverne skal

- tilegne sig viden og færdigheder, så de kan forstå talt og skrevet dansk

Ilikkagassatut anguniagassat ilaat:

Atuartut

- qallunaat oqaasiinik allatanillu paasisinnaanngornissaat, oqalussinnaanngornissaat allassinnaanngornissaallu
- ilinniaqqinnermi sakkussamittut ilikkassagaat
- kalaallit qallunaallu oqaasiisa kulturiisalu attuumassuteqatigiinneri paasisimasaqarfigilissagaat peqataaffigalugillu.

Atuartut nukarliit akulliillu atuartinneqarneranni ilikkagassatut piler-saarusiata tamakkiisut uani nassaari-neqarsinnaapput www.p-center.gl

Sumiiffinni qinigassiisutit

Sumiiffinni qinigassiisutit taama atserneqarsimapput sumiiffinni, tassa illoqarfinni nunaqarfinnilu, oqartussaasut (atuartimmi siulersuisut) taakkuummata ilikkagassatut anguniagassat suunissaannik aalajangiisussat. Sumiiffinni nukiit atorluarneqarnissaat sumiiffinnilu pissusitoqanik kulturikkullu aallussanik ingerlatitseqqinnissaq kissaatigineqarpoq. Oqaaseq kingulleq qinigiassiisutit isumaqartinneqarpoq atuartimmi siulersuisut taakkuussasut-meeqqat sunik suliaqarnissaannik

samt udtrykke sig mundtligt og skriftligt på sproget

- blive fortrolige med sproget som et redskab til at lære andre sprog
- opnå forståelse af samspillet mellem grønlandsk og dansk sprog og kultur

Læreplaner for yngste- og mellemtrinnet findes i fuldt omfang på www.p-center.gl

Lokale valg

Lokale valg er blevet kaldt sådan, fordi det er de *lokale* myndigheder (skolebestyrelsen), der udarbejder læringsmålene for faget på skolen. Man ønsker at gøre brug de *lokale resourcer* og inddrage *lokale traditioner* og kulturelle arrangementer. Sidste del af navnet ”valg” betyder, at skolebestyrelsen vælger, hvad de ønsker, at eleverne skal arbejde med og have lært gennem skoleforløbet.

Lokale valg er obligatorisk for alle elever på alle klassetrin.

atuarnerminnilu sunik ilikkagaqarsi-manissaannik qinigassiisussat.

Sumiiffimmi qinigassiisutit pingitsoorani atuartut tamarmik atuatigatigaaanilu tamani atuartitsissutiginetartussaapput.

Peqqussummi nutaami kissaatigineqarpoq meeqqat ilinniagassaallu **imminnut ataqatigiittut** isiginiarneqassasut. Atuartitsissutiginetartuq tamakkiisoq aallaavigineqartarpoq, kingornalu immikkoortukkaat minnerusut malillugit sulisoqartarluni. Taamaammat atuartitsissutit ataatsimootinneqarput, atuartitsissutillu ataasiakkaat akimorlugit aalajangersimasumik sammisaqarnikkut atuartitsisoqartarpoq.

Naak siornatigut atuartitsissutiginetartarsimasut maanna ataatsimootinneqalersimagaluartut taamaattoq atuartut atuartitsissutinik sisamanik makkuninnga neqeroorfigineqassaput:

- Eqqumiitsuliorneq illussanillu titartaaneq.
- Nipilersorneq, erinarsorneq, aalaneq isiginnaartitsinerlu.
- Assassorneq ilusilersuinerlu.
- Timersorneq silamiinnerlu.

Sumiiffinni qinigassiisutit atuartut:

I den nye forordning har man ønsket et **helhedssyn** på børnene og læringen, hvor undervisningen tager udgangspunkt i en helhed et emne og derefter arbejder med de enkelte dele. Derfor er fagene samlet under ét, og der lægges op til en **tværfaglig** og/eller projektorienteret undervisning.

Selvom "de gamle" praktisk-musiske fag i dag er samlet under ét, skal eleverne alligevel tilbydes undervisning i fire områder:

- kunst og arkitektur
- musik, sang, bevægelse og drama
- håndværk og design
- idræt og udeliv

Lokale valg skal give eleverne:

- positive oplevelser, oplevelsestrang, kreativitet og skaberglæde
- styrke ikke-sproglige udtryksformer
- opleve værdien og glæden ved at udføre praktiske, musiske og fysiske aktiviteter i fællesskab med andre
- deltage i lokale kulturelle, sociale og erhvervsrettede aktiviteter

Kunst

Formning og billedforståelse samt teknikker og færdigheder.

- pitsaasunik misigisaqartitsissapput, misigisassarsiorusutsitsilissapput, sulerusussuseqalersitsissapput pilersiterusussuseqalersitsissallutillu
- oqaatsit atornagit takutitsisinnanermik nukittorsaassapput
- nipilersornermik timilu atorlugu allat ilagalugit sammisaqarnermik pingaartitsilissapput nuannaarutiginnersitsissallutillu
- sumiiffinni kulturikkut, inooqati-giinnikkut inuussutissarsiutitigullu sulianut peqataatitsilissapput

Eqqumiitsuliorneq

Ilusilersuineq titartakkanillu paasisimasaqalerneq kiisalu periuousit suleriaatsillu

Illussanik titartaaneq

Sumiiffimmi nunanilu allani illulianik ininillu sammisaqarneq.

Assassorneq

Atuartitsissut assassorneq ukuninnga sammisaqarfiusinnaavoq:

- **Mersorneq**
- **Iganeq**
- **Sananeq**

Ilusilersuineq

Ilusilersuinermi atuartut isumassarsiamiit naammassinninnermut sulineq ilinniassavaat. Ilusilersuineq aamma ilusilersukkat atorsinnaassu-

Arkitektur

Arbejde med lokale og udenlandske bygningsværker og rum.

Håndværk

Fagområdet håndværk kan bestå af følgende fag:

- **Håndarbejde**
- **Hjemkundskab**
- **Sløjf**

Design

I design skal eleverne lære arbejdsgangen fra ide til færdigt produkt at kende. De skal arbejde med form og funktion - samt kende de mest brugte materialer.

Musik, sang, bevægelse og drama.

Fagområdet kan udgøre en helhed i undervisningen, idet arbejdet med musik også betyder, at der må arbejdes med sang og bevægelse. Det er vigtigt, at eleverne synger i så mange sammenhænge som muligt. Undervisning i bevægelse kan være med til at give eleverne bedre forståelse for musik og sang – men det kan også være selvstændige aktiviteter som fx danse og lege. Også drama kan være en støtte for undervisningen i andre fag bl.a. personlig udvikling, men faget kan også forekomme som selvstændige aktiviteter bl.a. skoleteater. Drama skal bl.a. styrke elevernes

saat sammissavaat – kiisalu atortus-sat nalinginnaanerusut ilinniassallu-git.

Nipilersorneq, erinarsorneq, aalaneq isiginnaartitsinerlu.

Ilinniagassat atuartitsinermi ataatsi-moortinneqarsinnaapput, tassami ni-pilersornermik sammisaqarneq aam-ma erinarsornermik aalanermillu ilaartorneqarluni akuttoqatigiissaari-nermik sammisaqartoqarsinnaam-mat. Pingaaruteqarpoq meeqqat peri-arfissatigut amerlanerpaatigut erinar-sortarnissaat. Aalanermik ilinniartit-sineq atuartut nipilersornermik eri-narsornermillu paasisaqarnerulernis-saannut ilapittuutaasinnaavoq – aammali qitinnerit pinnguarnerrillu immikkut sammineqarsinnaapput. Isiginnaartitsineq atuartitsissutini allani aamma tapertaasarsinnaavoq, soorlu inuttut ineriartorneq sammi-tillugu, atuartitsissutitulli immikkut aamma aallunneqarsinnaavoq, soorlu isiginnaartitsinikkut. Isiginnaartit-sineq ilaatigut atuartut timiminnik ilisimasaqarnerulernissaannik, sule-qatigiissinnaanissaannik kiisalu ta-maviaarussilluarnulernissaannik sukasaataassaaq.

Timersorneq

Meeqqat timersornermi eqaarsaar-nermiluunniit timersornermi peri-

kropsfornemmelser, samarbejds- og koncentrationsevne.

Idræt

I idræt eller gymnastik skal eleverne præsenteres for forskellige færdighe-der inden for forskellige sportsgrene. Endvidere skal eleverne få kendskab til deres krop, og hvordan kroppen fungerer bl.a. m.h.t. mad og motion.

Udeliv

Faget kan være tæt knyttet til idræt, men også til naturfag. I udeliv skal eleverne udvikle forståelse for om-gang og bevægelse i naturen. Bl.a. kan faget indeholde vandreture og overnatninger i fjeldet.

Avittat, skindsyning, perlesyning

Kan indgå i lokale valg, hvis skolebe-styrelsen beslutter det.

uutsinik assigiinngitsunik sammisa-qartinneqassapput. Aammattaaq atu-artut timip pissussaanik ilinniartin-neqassapput, ilaatigut nerisassat ti-migissarnerlu sammineqassallutik.

Silamiinneq

Atuartitsissut timersornermut attuu-massuteqarluarsinnaavoq, aammali atuartitsissutitut pinngortitaleriner-mut tunngassutilinnut atuumassute-qarsinnaalluni. Silamiinnermi atuar-tut pinngortitamik atuinissaannik ilinniartinneqassapput. Atuartitsis-sut ilaatigut angalaarnermik pin-ngortitamilu unnuinermik ilaqartin-neqarsinnaavoq.

Avittarneq, amernik mersorneq, sapangaaqgerineq

Atuarfimmi siulersuisut aalajanger-passuk sumiiffinni qinigassiissutini aamma sammineqarsinnaapput.

Susassareqatigiinnermi najoqqutassat

Atuarfik **atuarfiup siulersuisuisa** aa-lajangersagarisimasaanik malittari-sassaqqakkajuppoq. Tassaasinnaapput atuarfiup pequtaanik atuartitsiner-milu atortuinik aseruinnginnissamik malittarisassat, **anitsiarnermi** nakku-tilliisoqarnissaq, atuartut angajullit

Sociale spilleregler

Skolen har som oftest et sæt over-ordnede regler, der er fastlagt af **sko-lebestyrelsen**. Det kan handle om, at man ikke må ødelægge skolens in-ventar og undervisningsmateriale, at der skal være lærervagt i **frikvarte-terne**, at kun de store elever må for-

kisimik anitsiarnerni atuarfimmik qimatsisinnaanissaat il.il.

Najoqqutassat taamaattut klassenut ataasiakkaanut tunngassuteqangaarneq ajorput.

Klassemi pitsaasumik susassareqatigiittoqassappat suleqatigiit pingasuussapput: ilinniartitsisut, atuartut angajoqqaallu. Pissusilersuutitut qanoq ittuunissaat angajoqqaat ilinniartitsisullu assigiinngitsumik isumaqarfigikkajuttarpat, tamanna lu meeqqanut sunniuttarmat ajornartorsiuteqalernermut aallaaviusinnaavoq. Taamaammattamanut atuut-tussanik najoqqutassiuussinissaq pitsaasuusinnaavoq.

Najoqqutassat tassaasinnaapput piareersarsimalluni atuariartornissaq, qanoq pissusilersortoqassanersoq najoqqutassanillu unioqqutitsineq qanoq iliuuseqarfigineqassanersoq.

Najoqqutassat erseqqissuusariaqarput, aalajangersimasuullutik piviusorsiortuullutillu. Susassareqatigiinnsamut najoqqutassiornermi tamanit kissaatit aallaaviusariaqarput. Assersuutigalugu ilinniartitsisut angajoqqaanut kissaateqarsinnaapput, tamanalu aallaavigalugu peqatigiilluni naapertuilluartunik najoqqutassiortoqarsinnaavoq. Illua'tungaanut aamma kissaateqartoqarsinnaavoq. Periuseq taamaattoq pisariugaluartoq illua'tungeriit imminnut ilisarismallualernissaannut aqquataasinnaavoq.

lade skolens område i frikvartererne osv.

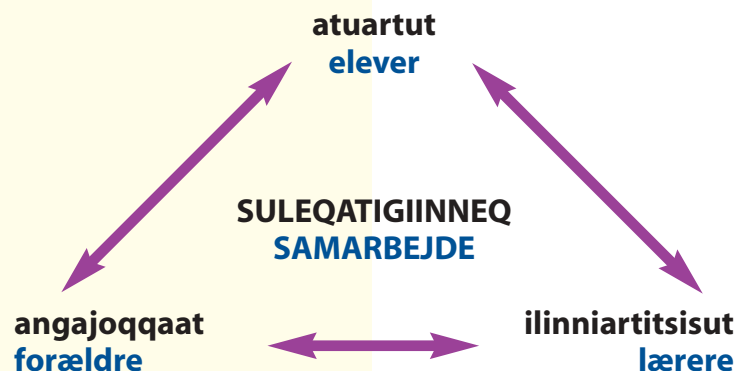
Sådanne regler rækker sjældent ind i den enkelte klasse.

Der er tre parter, der skal arbejde sammen for at få et godt klima i en klasse: lærerne, eleverne og forældrene. Ofte viser det sig, at der blandt forældre og lærere er forskellige normer for, hvad man mener er acceptabel adfærd. Det smitter selvfølgelig af på børnene, og kan være skyld i problemer.

Derfor kan det være en god ide at finde frem til nogle spilleregler/krav til de tre parter.

Reglerne kan handle om, hvordan man er forberedt til timerne, hvordan man opfører sig, og hvad der skal ske, hvis man bryder reglerne. Sådanne spilleregler må være klare, konkrete og realistiske.

Udgangspunktet for sådan et regelsæt er, hvad de andre parter ønsker og forventer. Fx kan lærerne spille ud med nogle ønsker til forældrene, som så sætter sig sammen og formulerer nogle regler, de selv synes er rimelige. Og vice versa. Denne proces tager tid men er en god måde for parterne at lære hinanden at kende på.

Tuluttut

Tuluit akullerniit atuartitsissutigineqalersarpoq. Allamiut oqaasiisa aappaattut isigineqarpoq, tassa qallunaa-toornermut sanilliullugu oqaatsit ilitsoqqussarinagit ilinniagassat aaparaat. Angajullerni pineqarearluni soraarummeerutigineqalerpat naatsorsuutigineqarpoq atuartut tuluttut oqalussinnaallunilu allassinnaalersimassasut.

Atuartut ilinniassavaat:

- attaveqatigiittarneq
- paasissutissarsiorneq
- kulturi aamma inuuniarnikkut atuagassarititaasut

Engelsk

Engelskundervisningen starter fra mellemtrinnet. Faget betragtes som det andet fremmedsprog, det vil sige, at engelsk er det andet fremmedsprog, man skal lære ved siden af dansk, som er det første fremmedsprog. Når man afslutter faget efter ældstetrinnet, forventes det, at man er i stand til at tale og skrive på engelsk.

Eleverne skal lære:

- om kommunikation
- at indhente information
- om kultur og levevilkår

- iluarsartuussamik oqaatsinik suliaqarneq oqaatsinillu pigiliussiniarneq

Anguniagassat ilaat

Atuartut:

- tuluit oqaasiinik allatanillu paasinnaangornissaat, oqalussinnaanngornissaat allassinnaanngornissaallu
- oqaatsit arlallit atorlugit ilisimasanik paasisanillu pigiliussinerup iluqutai misigissagaat
- nunani tuluttut oqaluffiusuni kulturikkut inuuniarnikkullu atugarisat pillugit paasiniaanissaannut soqutiginnilersinnissaat.

Nukarlerni akullernilu ilikkagassatut pilersarusiat tamakkiisut uani nassaarineqarsinnaapput
www.p-center.gl

Upperisarsiorneq isumalioqqissaarnerlu

Atuarfiup uani suliassaa tassaavoq, inuunermi upperisatigut isumalioqqissaarnikkullu eqqarsaatit apeqqutillu ilisimaneqalernisaannut atuartitsinissaq.

Atuartitsineq taamaattoq aallaavegassaaq inuuneq pillugu apeqqutiniq, inoqaleqqaarmalli eqqarsaataa-

- om systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse

Udvalgte fagformål

Eleverne:

- tilegner sig viden og færdigheder, så de kan forstå talt og skrevet engelsk og kan udtrykke sig mundtligt og skriftligt på sproget.
- oplever det værdifulde og nyttige i at tilegne sig viden og indsigt gennem flere sprog
- får interesse for at orientere sig om kultur og levevilkår i engelsktalende lande

Læreplaner for yngste- og mellemtrinnet findes i fuldt omfang på www.p-center.gl

Religion og filosofi

I religion og filosofi skal eleven opnå et grundlæggende kendskab til tilværelsens religiøse og filosofiske sider.

Det sker med udgangspunkt i de spørgsmål om livet, mennesker til alle tider har stillet sig – uanset hvilken tro de tilhører.

sartunit – apeqqutaatinnagu atuartitap sumik upperisaqarnera.

Atuartut ilinniassavaat:

- kristumiussusilerineq
- inuit upperisatoqaat
- allat upperisaat inuunermillu isiginnittaasiat
- isamalioqqissaarnermi ileqqorisarnermilu eqqarsartaaseq
- kusanartulerineq

Atuartitsinermi anguniakkat ilaat:

Atuartut

- kristumiussusermik inuillu upperisatoqaannik ilisimasaqalissasut paasisimasaqalissasullu
- silarsuarimi upperisat assigiinngitsut inuunermillu isiginnittaatsit pillugit ilisimasaqalissasut
- inunnik allanik upperisalinnik oqaloqatiginnissinnaalernissaat
- upperisani isumalioqqissaarnernilu paasinnittaatsit inuiaqatigiinnut kulturinullu tunngaviliisarneri ilisimasaqarfigilissagaat.

Nukarlerni akullernilu ilikkagassatut pilersarusiat tamakkiisut uani nassaarineqarsinnaapput
www.p-center.gl

Eleverne skal lære om:

- kristendom
- inuitisk religion
- andre religioner og livsanskuelser
- filosofi og etik
- æstetik

Udvalgte fagformål:

Eleverne skal

- tilegne sig viden om og forståelse for kristendommen og den inuitske religion
- udvikle forståelse for grundlæggende religiøse og etiske spørgsmål
- udvikle deres evner til dialog med mennesker, der har en anden tro eller et andet livssyn
- opnå indsigt i, hvordan forskellige samfund og kulturer bygger på religiøse eller filosofiske opfattelser

Læreplaner for yngste- og mellemtrinnet findes i fuldt omfang på www.p-center.gl

Ujarliut

alloriarfiit **8, 30**
alloriarfiit siunertaat **4, 18**
angajooqqaat pisinnaatitaaffii **6**
angajoqqaanik ataatsimiisitsine-
rit **4, 19**
Angusakka **8**
anitsiarneq **12, 55**
arlariulluni suleqatigiinneq **10**
assassorneq **53**
atuagaateqarfik **11**
atuakkat **25**
atualernissamut piukkunnassuseq **11**
atuanggitsoornerit **12**
atuarfimmi malittarisassat **12**
atuarfimmi siulersui-
sut **13, 23, 28, 55**
atuarfimmi sulisut **14**
Atuarfitsialak **16**
atuarfiup angerlarsimaffiullu akor-
nanni oqaloqatigiineq **4, 48**
atuarfiup angerlarsimaffiullu sule-
qatigiinnerat **18**
atuarfiup aqunneqarnera **23**
atuarfiup pisortaa **14, 24**
atuartitseriaaseq **8, 16**
atuartitseriaatsit **19**
atuartitsinermit atortut **25, 32, 42, 43**
atuartitsissummi siunertaq **18, 25**
atuartitsissutit akimorlugit **20, 52**
atuartitsissutit tiimiisa amerlassusis-
saat **26**
atuartut pisinnaatitaaffii **27**

atuartut siunnersuisooqatigiivinik **28**
avittarneq, amernik mersorneq, sa-
pangaaqperineq **55**

efterskole **29**
eqimattakkuutaartitsisarneq **29**
eqqumiitsuliorneq **53**

fysik-kemi **44**

iganeq **53**
ilassutitut oqaaseqaatigiumasat **9**
ilikkagassatut anguniagas-
sat **8, 18, 30**
ilikkagassatut pilersaarutit **16**
ilinniaqqinnissamik
siunnersuineq **31, 34**
ilinniartitsisut **15**
Ilinniuisiorfik **25, 32**
iliuusissatut pilersaarusiit **4, 8**
illussanik titartaaneq **53**
ilusilersuineq **53**
immikkut atuartitsineq **29, 32**
imminut ataqatigiittut **52**
Inatsisartut peqqussutaat **16, 23**
Inerisaavik **32**
inuiaqatigiilerineq **33**
inuiaqatigiinni oqartussaaqataaffi-
gisatsinni **16**
inuttut inerikkiartorneq **34**
IT **36**

kalaallisut 37
karakterit 9
kinguaassiornermut tunngasut 34
klasselæri 8
kulturi 16

matematikki 38
mersorneq 53

nakkutilliineq 12, 13
naliliineq 8, 18, 30, 39, 48
naliliinermi paasissutissat 8
nalunaarusiaq 9
nalunaaruteqartarfik 8, 12
nammineq naleqassuseq 16,
napparsimaneq, aliasunneq na-
laataqarnerlunnerlu 40
nipilersorneq 54

oqaluttuarisaaneq 33
oqaatsit 41

peqqinnissamik ilinniartitsineq 34
perorsaannermut siunnersuisooqa-
tigiit 28, 43
Pilersuiffik 25, 43
pileraarusioriaaseq eqaatsoq 20
pinngortitalerineq 44
pinngortitami nunalerineq 44
pisunik allattuiffik – logbogi 46
portfolio 48
projektilerineq 21

qallunaatut 50
sananeq 53
silamiinneq 55
skema 20
sumiiffinni qinigassiissutit 30, 51
susassareqatigiinnermi najoqqutas-
sat 55

timelæri 15
timersorneq 54
tuluttut 57

upperisarsiorneq isumalioqqissaar-
nerlu 58
uppernarsaasiineq 9
uumassuseqartulerineq 44

vikari 15

Index

Angusakka 8
arkitektur 53
Atuarfitsialak 16
avittat, skindsyning, perlesyning 54

Biologi 44

dansk 50
demokratiske samfund 16
design 53
dokumentation 9

efterskole 29
elevråd 28
engelsk 57
evaluering 8, 18, 30, 39, 48
evalueringsmateriale 8

fagenes timetal 26
fagformål 18, 25
fleksibel planlægning 20
forældremøder 4, 19
forældrenes rettigheder 6
fravær 12
frikvarter 12, 55
fysik-kemi 44

grønlandsk 37

handleplaner 4, 8
helhedssyn 52
hjemkundskab 53

historie 33
holddannelse 29
håndværk 53
håndarbejde 53

idræt 54
Ilinniuisiorfik 25, 32
Inerisaavik 32
IT 36

karakterer 9
klasselærer 8
kultur 16
kunst 52

Landstingsforordning 16, 23
logbog 46
lokale valg 30, 51
læreplaner 16
lærer 15
læringsmål 8, 16, 18, 30
læringsplan 8, 16

matematik 38
meddelelsesbog 8, 12
musik 53

naturfag 44
naturgeografi 44

ordensregler 12

personlig udvikling **34**
Pilersuiffik **25, 43**
portfolio **48**
projektarbejde **20**
pædagogisk råd **28, 43**
pædagogisk servicecenter **26**

religion og filosofi **58**

samfundsfag **33**
selvværd **16, 34**
seksuallære **34**
skema **20**
skolebestyrelse **13, 23, 28, 55**
skolebibliotek **11**
skolebøger **25**
skoleelevers rettigheder **27**
skole-hjem-samarbejde **18**
skole-hjem-samtaler **4, 48**
skoleinspektør **14**
skoleleder **14, 24**
skolens personale **14**
skolens styrelse **23**
skoleparathed **11**
sløjd **53**
sociale spilleregler **55**
specialundervisning **29, 32**
sprog **41**
sundhedslære **34**
supplerende bemærkninger **9**
sygdom, sorg og krise **40**

teamsamarbejde **10**
tilsyn **12, 13**
timelærer **15**
trin **8, 30**
trinmål **4, 18**
tværfaglig **20, 52**

uddannelses- og
erhvervsvejledning **31, 34**
udeliv **54**
undervisningsformer **19**
undervisningsmaterialer
25, 32, 42, 43
undervisningsmidler **25**

vidnesbyrd **9**
vikar **15**